

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1962 | ΑΡΙΘ. 14

ΠΕΡΙ ΜΑΡΘΑΣ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ *

«Διὰ τῆς Μάρθας ἐμακαρίσθη ἡ Μαρία» ('Αββᾶς 'Ησαΐας).

Συνεζητήθη, τελευταίως, μεταξύ θεολόγων καὶ θεολογούντων τὸ ζήτημα τῆς Μάρθας καὶ τῆς Μαρίας, δηλαδὴ τῆς πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς ζωῆς. Ποία εἶναι πλέον εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι γνωστὴ ἡ εὐαγγελικὴ ἱστορία. Ὅταν ὁ Κύριος Ἰησοῦς περιήρχετο τὰς κώμας διδάσκων, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐν Βηθανίᾳ σπίτι τοῦ Λαζάρου. Αἱ ἀδελφαὶ ὑπεδέχθησαν τὸν θεῖον Διδάσκαλον μὲ χαράν. Καὶ ἡ μὲν Μάρθα μετουσίωσε τὸν ἐνθουσιασμόν της, εἰς τὴν φροντίδα τῆς τιμητικωτέρας καὶ πλουσιωτέρας φιλοξενείας ἢ δὲ Μαρία, ἐκθαμβος ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ τῆν θείαν, «καθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ».

Ἡ Μάρθα, «περισπωμένη περὶ πολλὴν διακονίαν» ἀπετάθη πρὸς τὸν Κύριον· «Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;» Σύστησέ της νὰ μὲ βοηθήσῃ. Τότε ὁ Κύριος ἀπεκρίθη τὸ μνημειῶδες: «Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾶς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς...» (Λουκ. ι' 41-42).

Ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, πολλοὶ συνάγουν μονομερὲς συμπέρασμα. Ὅτι ἡ Μάρθα κατεδικάσθη ὅτι ἡ διακονία της ἀπερρίφθη ὀλοσχερῶς. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἀληθὲς αὐτό. Διότι ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Μάρθα νὰ διακονήσῃ δὲν θὰ ἔμποροῦσε νὰ καθήσῃ ἡ Μαρία, ἀκούουσα τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. «Διὰ γὰρ τῆς Μάρθας ἐμακαρίσθη ἡ Μαρία», λέγει ὁ Ἄββᾶς Ἡσαΐας. Ὁ Κύριος ἀξιολόγησε τὸ ἔργον τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ προεκρίθη τὸ τῆς Μαρίας. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅμως, ὅτι ἀπερρίφθη ἡ διακονοῦσα Μάρθα. Δι' ἐκείνην τὴν ὥραν, συγκριτικῶς ἡ στάσις τῆς Μαρίας ἐναντι τοῦ ἔργου τῆς Μάρθας, ἦτο ἀσφαλῶς ἡ πλέον θεάρεστος.

Ἡ Μαρία ἀποτελεῖ τὴν ἔκφρασιν τῆς θεωρητικῆς ζωῆς. Ἡ

* Ἄναδημοσίευσίς ἐκ τῆς «Ἀγιορειτικῆς Βιβλιοθήκης.»

Μάρθα ἀντιπροσωπεύει τὴν πρακτικὴν. Τί εἶναι ἀκριβῶς «θεωρία» καὶ τί «πράξις» δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἀποδοθῇ εἰς ὀρισμούς. Πολλάκις εἰς τὴν θεωρητικὴν ὑπάρχει ἡ πρακτικὴ, ὅπως καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν ἡ θεωρητικὴ. Ἀναχωρεῖ κανεὶς ἀπὸ τὴν πρᾶξιν καὶ φθάνει εἰς τὴν θεωρίαν. Καὶ ὅταν τελειωθῇ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ πράξει καὶ θεωρίᾳ τότε συνδυάζει καὶ τὰ δύο.

Ἡ διάκρισις τῆς πράξεως ἀπὸ τὴν θεωρίαν ἐγένετο ἀπὸ τοὺς Νηπητικούς καὶ Ἀσκητικούς Πατέρας, πρὸς βίωσιν ὑπὸ τῶν Μοναχῶν. Διότι περὶ τῶν κοσμικῶν δὲν γίνεται λόγος, ὡς «ἐμπεπλεγμένων ταῖς τοῦ βίουπραματείας».

Νὰ γίνωμεν σαφέστεροι. «Πρᾶξις», ἐν τῇ χριστιανικῇ ζωῇ λέγεται ἡ ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Αἱ ἐντολαὶ διακρίνονται εἰς πρακτικὰς καὶ θεολογικάς. Θεολογικαὶ εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ ἀγάπη. Δηλαδή πίστις τελεία πρὸς τὸν Θεόν, ἐλπὶς ἀκλόνητος καὶ ἀγάπη ἀπόλυτος. Αἱ ἐντολαὶ ἐδόθησαν διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν παθῶν τῆς. Ὅταν διαλυθῇ τὸ νέφος τῶν παθῶν, τότε ἡ ψυχὴ, ἀποβάλλουσα τὴν τυφλότητά τῆς, ἀρχίζει νὰ θεωρῇ τὰ θεῖα πράγματα. Ἔτσι γίνεται «θεωρητικὴ». Ἀκολουθεῖ ἡ θεῖα ἔλλαμψις ὑπὸ τοῦ παναγίου Πνεύματος καὶ πραγματοποιεῖται ἡ μυστικὴ καὶ ὑπερφυῆς ἔνωσις μετὰ τοῦ ἡγαπημένου Χριστοῦ ἐν ἔρωτι θεῷ. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται τέλειος, ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην μακαρίαν κατάστασιν τοῦ ἀπτώτου Ἀδάμ, ἀποκτᾷ τὸ «ἀρχαῖον ἀπλοῦν», θεοῦται.

* * *

Ὁ μακαρισμὸς τῆς Μαρίας ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ἐν συναφείᾳ καὶ μὲ ἄλλα χωρία τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἤνοιξε νέαν ὁδὸν ζωῆς. Τῆς ζωῆς πρὸς τὴν Ἐρημον. Διότι ζωὴ θεωρητικὴ, ὡσὰν τῆς Μαρίας, καθημένης παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ εἰς τὸν πολυθόρυβον, πολυμέριμον, προκλητικὸν καὶ διαχυτικὸν τῆς ἐσωτερικῆς ἐνότητος κόσμον. Ὅλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες αὐτὸ διδάσκουν. Ὅσοι δὲν πλανῶνται, τὸ πιστοποιοῦν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὸν κόσμον, εἶναι ἡ κάθαρσις ἀπὸ τῶν παθῶν. Ἡ ἔρημος εἶναι ἐπινόησις τῆς πνευματικῆς πείρας τῶν πνευματοφόρων Πατέρων. Καὶ ὁ Μοναχισμὸς ἀποτελεῖ τὴν κωδικοποίησιν αὐτῆς τῆς πείρας. Ἀλλὰ ἡ Ἐρημος δὲν δωροφορεῖ ἀμέσως τὴν κάθαρσιν καὶ τὴν θεωρίαν. Ζητεῖ ἀγῶνας. Ζητεῖ καὶ ἐκεῖ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν. Ὁ «ἀναχωρῶν» ἐντάσσεται ἢ εἰς τὴν ὑπακοὴν ἐνὸς Γέροντος «παιδευτοῦ», ἢ εἰς μικρὰν ἀδελφότητα 2-4 ἀδελφῶν ἢ εἰς Κοινόβιον. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις ἐκτελοῦνται αἱ ἐντολαί. Ὅχι ὅμως ὅλοι.

Ἀναστέλλονται ὠρισμένοι, λόγῳ τοῦ περιβάλλοντος. Οὔτε σω-
ματικὴ ἐλεημοσύνη ἤμπορεῖ νὰ γίνη, οὔτε ἐπίσκεψις εἰς φυλακάς,
οὔτε εἰς νοσοκομεῖα κ.λ.π. Ἡ ἀγάπη ἀσκεῖται πνευματικῶς, διὰ
προσευχῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἰς ποίαν κατηγορίαν
ἀνήκει ὁ Μοναχός; Ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτόν. Ἡμπορεῖ νὰ εἶναι
πρακτικὸς καὶ θεωρητικὸς. Ὅταν προκόψῃ εἰς τοὺς πνευματικὸς
ἀγῶνας καὶ φθάσῃ εἰς σχετικὴν ἀπάθειαν, δύναται νὰ ζήσῃ κατὰ
μόνας. Ἡ τελεία Ἠσυχία, ὀδηγεῖ εἰς τὴν τελείαν κάθαρσιν, τὴν
θεωρίαν καὶ θεοπτίαν. Τότε ὁ Μοναχὸς ἔχει τὴν Μαρίαν, διακο-
νήσας ὅμως ὡς ἡ Μάρθα. Εἶναι πλέον θέμα Θεοῦ καὶ εἰδικῶν χα-
ρισμάτων, ἐὰν κληθῇ νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς ἀδελφούς του ἐν τῷ κόσμῳ.
Ἄλλως παραμένει εἰς τὴν Ἐρημον μέχρι τέλους, ἂν καὶ ἔγινε
τέλειος καὶ δὲν φοβεῖται πτώσιν.

* *

Ὁ χριστιανὸς ὅμως τοῦ κόσμου διακονεῖ, ὡς ἡ Μάρθα. Ἴσως
ἔχι τόσον ψεκτῶς ὅσον αὐτὴ. Ἔτσι λοιπὸν ἐργαζόμενος εἶναι
«πρακτικὸς». Ὑπάρχουν σαφεῖς ἐντολαὶ διὰ τὴν διακονίαν τοῦ
πλησίου. Ὁ Κύριος ἀποδέχεται τὴν διακονίαν πρὸς τοὺς «ἀδελ-
φούς του», ὡς εἰς αὐτὸν γενομένην. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐξαιρεῖ
τὴν πίστιν «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην». Ὁ δὲ ἀδελφός Θεὸς Ἰά-
κωβος τὴν πληρότητα τῆς «ἀμιάντου θρησκείας», εὐρίσκει εἰς
τὴν βοήθειαν τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν καὶ τῶν πτωχῶν γενικῶς.
Ἡ Καινὴ Διαθήκη ἀνακεφαλαίωνει ὅλας τὰς ἐντολάς εἰς τὴν πρὸς
τὸν πλησίον ἀγάπην. Ἡ κρίσις ὑπὸ τοῦ Κυρίου θὰ γίνη με βάσιν
τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Εἴπομεν ὅτι ὁ Μοναχὸς εἶναι
ἄλλο πρᾶγμα. Ἡ διακονία του γίνεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν Θεόν.
Ὅλαι αἱ ἐντολαί, αἱ λεγόμεναι μερικαί, συμπυκνοῦνται εἰς τὰς
καθολικάς, τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης.
Τότε ἡ διακονία εἶναι περιττή. Ἄν ὅμως τὸν «ἡσυχάζοντα»
Μοναχὸν ἐπισκεφθῇ ἀδελφός, καὶ ἔχει ἀνάγκην τῆς βοηθείας του,
τότε ἀφήνει τὴν «ἡσυχίαν» του καὶ διακονεῖ τὸν ἀδελφόν. Διότι
ἡ προσευχὴ καὶ ἡ θεωρία γίνονται ὅλες τὶς ὥρες. Ἡ πρὸς τὸν
πλησίον ὅλως ἀγάπη δὲν ἐνεργεῖται πάντοτε.

* *

Πολλοὶ χριστιανοὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀπὸ ἓνα ἄκριτον ζῆλον, παρε-
ξηγήσαντες τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀσκητικῶν Πατέρων, θέλουν
νὰ ἀκολουθήσουν τὴν θεωρητικὴν ζωὴν τῆς Μαρίας. Καὶ ἔτσι
δὲν κατορθώνουν οὔτε ὡσάν τὴν Μαρίαν νὰ ζοῦν οὔτε τὰς ὀφει-
λομένας ἐντολάς τῆς Μάρθας νὰ κάμνουν. Καὶ φυσικὰ ζημιοῦν-
ται. Καὶ ἔχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ κακίζουσιν ὡς ὀλιγοπίστους καὶ ὀ-

σους κάμνουν ἔργον καλὸν ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Καὶ εὐρίσκονται προσκρούοντες εἰς τὴν «δευτέραν καὶ μεγάλην ἐντολήν». Χαρακτηρίζουν δέ, ὡς Προτεσταντικὴν ἢ Καθολικίζουσαν τὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον διακονίαν.

Καὶ αἱ τρεῖς κατηγορίαι πίπτουν εὐκόλως ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὄρους: 'Εφ' ὅσον ἡ διακονία γίνεται ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς πίστεως εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς προσευχῆς, εἶναι θεάρεστος. Αἱ ἐντολαὶ «μὴ μεριμνᾶτε... τίς μεριμνῶν δύναται προσθῆναι...» ἢ «καταμάθετε τὰ πετεινά... καταμάθετε τὰ κρίνα»... ἀναφέρονται εἰς πάντα πιστὸν μεριμνῶντα ὑπὲρ τὸ δέον, διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἐξ ὀλιγοπιστίας. Δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἐξ ἀγάπης διακονίαν τοῦ πλησίον. Καὶ ἐνῶ ὅταν κανεὶς δρᾷ ὑπερβολικῶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καθίσταται ἀξιοκατάκριτος, διότι «βαρύνεται ἡ καρδία του ἐν μεριμναῖς βιωτικαῖς», ἀντιθέτως ὅσον κανεὶς διακονεῖ περισσότερον, τόσον εἶναι ἐπαινετός, ὡς διακονῶν ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ τοὺς ἀδελφούς τοῦ Κυρίου. Μία τοιαύτη ἔμφρονις ἐργασία εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης, καθαίρει τὴν ψυχὴν καὶ ἔχει πολλὴν μισθαποδοσίαν. «Ὅλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες εἶχαν μεγάλας μεριμνας ὑπὲρ τοῦ πλησίον...

Ὁ Καθολικισμὸς, ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὸν Προτεσταντισμὸν, ὑπερτονίζοντα μόνον τὴν πίστιν, ὑπερετόνισε τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων, ὅτι αὐτὰ δικαιοῦν τὸν ἄνθρωπον. Ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἐκκλίνομεν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐξ Ἰσου δύο κινδυνώδεις αὐτοὺς σκοπέλους. Τὰ ἔργα ἡμεῖς ἐννοοῦμεν ὡς καρπὸν πίστεως καὶ ἀγάπης. Πιστεύομεν δὲ εἰς τὴν σωτηρίαν μας, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ πίστεως καὶ ἔργων.

* * *

Ἄλλὰ ἡμπορεῖ νὰ μὴ ἔχωμεν ἀρκετὴν ἀγάπην καὶ θερμὴν πίστιν. Ἄρα, δὲν πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθόν; Θὰ ἀπαντήσωμεν μὲ τὸ ἐξῆς: Οἱ πιστοὶ κινοῦνται εἰς μίαν κλίμακα πίστεως καὶ ἀγάπης. Ἄλλοι κάμνουν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἀπὸ φόβον δουλικόν, ἄλλοι μὲ ὑπολογισμὸν ἀνταμοιβῆς καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἀγάπην υἱικήν. «Ὅλοι εἶναι δεκτοὶ εἰς τὸν Θεόν. Ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, διαβαίνομεν διὰ τῆς δελεαστικῆς ὑποσχέσεως τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ καταλήγομεν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Πατρὸς μας, ἡ ὁποία «ἐξῶ βάλλει τὸν φόβον». Ἐπομένως εἶναι μέγα λάθος νὰ ἐμποδίζωμεν τὰ ἐκ φόβου παιδαγωγικὰ καὶ καθαρτικὰ τῆς ψυχῆς ἔργα, τὰ καὶ μετὰ κενοδοξίας ἀκόμη γενόμενα.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν κάθε ἀπολυτότητα ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ἄγνοϊαν. Καὶ τὸ ἐλάχιστον τὸ δέχεται ὁ Κύριος. Ὅταν

ἡ προσευχή μου μολύνεται ἀπὸ ρυπαροὺς λογισμοὺς, δὲν θὰ τὴν ἀφήσω. Ἀντιθέτως θὰ τὴν ἐπιτείνω, διὰ νὰ τὴν ἐξαγιασῶ. Ὅταν νηστεύων ἐπαίρομαι, δὲν θὰ καταργήσω τὴν νηστείαν, ἀλλὰ θὰ βιάσω τὸν ἑαυτὸν μου νὰ μετριοφρονῶ. Ὅταν ἐλεῶ ἢ διακονῶ καὶ μὲ βασανίζει ἡ κενοδοξία, δὲν θὰ κλείσω τὴν βρύσιν τοῦ ἐλέους, ἀλλὰ θὰ πολεμῶ, διὰ νὰ βλέπω τὸν ἑαυτὸν μου ὡς ἀχρεῖον δοῦλον». Ἔτσι θὰ κάμω καὶ δι' ὅλας τὰς ὀφειλομένας πρὸς τὸν πλησίον μου ἐνεργείας, «ὑποτάσσω πᾶν νόημα εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ».

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ μοῦ διαφύγῃ ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν, ὅτι μὲ τὰ ἔργα δὲν ἐξοφλῶ τὰ χρέη μου. Ὅφειλω ταυτοχρόνως νὰ καλλιερῶ τὴν πίστιν μου καὶ τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον. Τὰ ἔργα ἀποβλέπουσι εἰς τὴν κάθαρσιν μου καὶ εἶναι διπλῆς μορφῆς. Ἀναφέρονται καὶ εἰς τὸν πλησίον καὶ εἰς τὸν ἀμειότερον πρὸς ἐμὲ πλησίον· εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Οὐδεὶς «πλησιέστερος» πλησίον, ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου. Ἔτσι, λοιπόν, ἐνῶ ἐλεῶ, παρηγορῶ, διδάσκω, διασώζω ἄλλους, ὀφείλω νὰ προσεύχωμαι, νὰ ὑπομένω τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμοὺς ἐν εὐχαριστίᾳ, νὰ σωφρονῶ καὶ νὰ ταπεινοῦμαι, αὐξάνων τὴν πίστιν μου καὶ τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὸν Θεόν. Ἔτσι θὰ εἶμαι φωτιζόμενος καὶ φωτίζων, καθαιρόμενος καὶ καθαίρων, ἀγιαζόμενος καὶ ἄλλους ἀγιάζων. Μὲ ἄλλους λόγους, ἂν ἤμποροῦμε νὰ ἐκφρασθοῦμεν ἔτσι: Μέσα μας νὰ εἴμεθα μὲ τὸν Θεὸν καὶ ἔξω μὲ τοὺς ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ.

* * *

Ἐπίσης ἐξ ἴσου παρεξηγεῖται ἡ Ἐκκλησία ὅταν λαμβάνη ὀρισμένα μέτρα, χάριν τῶν ἀτελεστέρων τέκνων της, ποὺ ἔχουν ἀνάγκην «γάλακτος» καὶ «λαχάνων». Ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ τὰ κρίνωμεν μὲ τὰ μέτρα τῆς ὀριμότητός μας καὶ τῆς θερμῆς πίστεώς μας. Ἡ ζωὴ κυλᾷ, μεταμορφοῦται διαρκῶς. Ὁ Σατανᾶς ἀλλάζει μορφάς διὰ νὰ ἀπατήσῃ ψυχάς; Ἀπὸ κοντὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ἄσκει ἐπιρροὴν ὁ φθειρὸν κινηματογράφος; Ἄς τὸν χρησιμοποίησῃ καὶ ἡ Ἐκκλησία πρὸς ἄμυναν. Ἐνεφανίσθη τὸ παρακολουθοῦν τὴν ζωὴν τῶν τέκνων της ραδιόφωνον μὲ τὴν συνεχῆ πρόκλησιν; Ἄς ἐκμεταλλεῖται καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἡχητικὰ κύματα, πολεμοῦσα τὸν γεῶδη ἔρωτα διὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πνευματικοῦ. Ἐκδίδουν τὰ ὄργανα τοῦ Σατανᾶ ἐφημερίδες, βιβλία, περιοδικὰ; Ἄς ματαιώνωμεν τὸ ἔργον του μὲ τὸ ἴδιον μέσον καὶ ἡμεῖς. Τραγοῦδια διαβολικὰ αὐτοί; Τραγοῦδια τοῦ Θεοῦ ἡμεῖς. Χοροὺς πορνικοὺς αὐτοί; Χοροὺς ἐν Ἐκκλησίαις ἡμεῖς. Εἰσδύουν στὰ σίτια «τοῦ ἀρπάσαι πιωχόν;» Πρῶτοι ἡμεῖς. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον αὐτοί; Ἐκεῖ καὶ ἡμεῖς. Παντοῦ,

νά αντιδράσωμεν μὲ τοὺς καλοὺς χριστιανοὺς δασκάλους καὶ νέους μας. Νά κτυπήσωμεν τὸ κακὸν ὅπου ὑπάρχει. Εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, εἰς τὰς φυλακάς, εἰς τὰ κέντρα. Ἡ ἐποχή μας εἶναι ὀργανωτική. Νά ἀναμιχθῶμεν παντοῦ, ἐγκεντρίζοντες τὰ ἀγριέλαια εἰς καλλιέλαια. Καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν; Ναί. *Ὁχι νά κάμωμεν τὸν χριστιανισμόν πολιτικὴν, ἀλλὰ νά ἐκχριστιανίσωμεν τὴν πολιτικὴν.

* * *

Δὲν δυνάμεθα νά ἀδιαφοροῦμεν, ὡς μέλη τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοὺς ἀδελφούς μας χωρὶς νά ἀμαρτάνωμεν. Χρειαζέται ὅμως προσοχή. Ἡμεῖς ὀφείλομεν νά ἀγωνιζώμεθα κατὰ τὸ χάρισμα ποὺ ἔχει ἕκαστος ἀπὸ τὸν Θεόν. Τὸ ἀποτέλεσμα θὰ τὸ δώσῃ ὁ Θεός, ποὺ πλαστοουργεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου κατὰ ἀνεξιχνίαστον εἰς ἡμᾶς τρόπον. Ὁ Θεὸς «συνεργάζεται» μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νά ὑποτάξῃ τὸ θέλημά του εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ θέλημά του εἶναι ἡ ἐπικράτησις τῆς βασιλείας του ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο καὶ προσευχόμεθα: «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθῆτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς...».

Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην τῶν ἔργων μας, ἀλλὰ τὰ θέλει. Ἔτσι πληροῦται ἡ δικαιοσύνη του. Καὶ διὰ τῶν ἔργων — τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν — ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ «κατ' εἰκόνα». Ἐὰν ἔχωμεν τὸ χάρισμα τῆς προσευχῆς περισσότερον τῶν ἄλλων, δὲν πρέπει νά ἐξουθενώσωμεν τὸν ἔχοντα ἠϋξημένον τὸ χάρισμα τῆς διακονίας, καὶ ἀντιστρόφως. Εἴμεθα πολλὰ μέλη ἑνὸς σώματος καὶ δὲν ἡμπορεῖ ὁ ὀφθαλμὸς νά εἶπῃ εἰς τὰς χεῖρας, δὲν σᾶς ἔχω ἀνάγκην, ὡς λέγει σχετικῶς ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἀντιστρόφως. Πρέπει νά ἡμεθα ταπεινοὶ διὰ τὸ ἐλάχιστον ἔργον ποὺ κάμνομεν καὶ νά μεμψώμεθα ἑαυτοὺς διὰ τὰς ἀκαθάρτους προσευχάς μας. Οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ ρύπου. Σὺ ὁ κρίνων, πῆστιν ἔχεις; ἔχε σ' ἑαυτὸν κατενώπιον τοῦ Θεοῦ».

Θεόκλητος Μοναχὸς Διονυσιάτης

*Ἁγιον *Ὅρος, Μ. Ἑβδομάς 1962

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Καιρός εἶναι νὰ κλείσωμεν τὴν παροῦσαν σειρὰν τῶν σημειωμάτων, τὰ ὁποῖα ὡς ἀντικείμενον εἶχον ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πολῦτιμον προγονικὴν κληρονομίαν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς ἐκτελεστάς της (δεοντολογικῶς).

Πιστεύοντες εἰς τὴν πολλαπλὴν ἀξίαν τῆς Β.Μ. (θρησκευτικὴν, καλλιτεχνικὴν ἀκόμη δὲ καὶ ἔθνικὴν), χάρις εἰς τὴν ὁποίαν πᾶν ἄλλο ἢ παρουνχίδα ἀποτελεῖ τὸ περὶ αὐτὴν ζήτημα, ἀνεκινήσαμεν τοῦτο διὰ νὰ παράσχωμεν ἀφορμὰς εἰς σοφωτέρους καὶ ἰκανωτέρους, ὥστε νὰ τὸ μελετήσουν ἐμβριθέστερον, εἰς δὲ τοὺς ἀρμοδίους καὶ ὑπευθύνους Ἐκκλησιαστικούς μας ταγοὺς, νὰ κινήθωσιν δραστηριότερον, τέλος δὲ εἰς τοὺς ἐν τοῖς Ναοῖς τὴν ἰ. ὑμνωδίαν ἐκτελοῦντας, ἵνα ἐπιμελέστερον καὶ συνειδητότερον ψάλλουν τὰς ψῆδὰς τοῦ Κυρίου.

Περιοριζόμεθα ὅθεν ἐν κατακλείδι νὰ ὑπεθυμίσωμεν τὴν μνημειώδη ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία θεωροῦσα τὴν Β.Μ. ὡς ἐν ἑκ τῶν τιμαλφειστέρων κειμηλίων καὶ παραδόσεων ἡμῶν, ἔχουσαν ἀνταπόκρισιν πρὸς τὴν βαθυτέραν οὐσίαν τῆς Ὁρθοδοξίας — ὡς ἔγραφεν ἐπεξηγηματικῶς πολὺς Ἱεράρχης, μύστης τῶν Ὁρθοδόξων παραδόσεων καὶ τῶν Ὁρθοδόξων βιωμάτων ἐρμηνευτῆς — καταδικάζει διαρρήδη «ὡς καινοτομίαν ἀπαράδεκτον τὴν εἰσαγωγὴν πολυφώνου μουσικῆς ἐν τῇ λατρείᾳ, ἣ, ὅπερ ταῦτό κατ' οὐσίαν, ἐνηρμοισμένης, ἀλλοτριῶν καὶ ἑτεροφρόνων ἀποκύνημα οὖσαν» (κατὰ τὸ σχετικὸν ἔγγραφο τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου τοῦ 1864). Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία μετὰ λελογισμένης συντηρητικότητος ἀντιμετωπίασα ἀνέκαθεν τὸ ζήτημα τῆς ἐν τῇ λατρείᾳ ὑμνωδίας, δὲν θεωρεῖ τὴν Β.Μ. ὡς στατικὴν, ἀλλ' ὡς δυναμένην νὰ καλλιεργηθῇ καὶ ἐμπλουτισθῇ, κινουμένη ὅμως πάντοτε ἐντὸς ὠρισμένων παραδοσιακῶν πλαισίων καὶ ἀντλοῦσα ἀπὸ τὰς ἰδίας της πλουσίας πηγὰς, τῆς ἑναρμονίσεως ἀποτελοῦσης «περιπέτειαν» καὶ δὴ «ἐπικίνδυνον».

Ἐπισκεφθεὶς πρὸ τινῶν ἐτῶν τὰς Ἀθήνας ὁ Ἴταλὸς ἐρευνητὴς Ὀκτάβιος Τίμπω ἐτόνισεν εἰς δοθεῖσας ἐνταῦθα δύο διαλέξεις του, ὅτι «ἀπὸ τοῦς Ἑλληνας ἀναμένει νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν βυζαντινὴν, τὴν ἰδικήν των Μουσικὴν». Ἀναφερόμενος δὲ εἰς τοὺς «κινδύνους τῆς ἐναρμονίσεως» προσέθεσε: «Προσέξατε πολὺ, μήπως συμβῆ καὶ ἐδῶ ὅ,τι συνέβη εἰς τὴν Δύσει, μὲ τὴν Γρηγοριανὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν· μήπως συμβῆ αὐτὸ πού συνέβη εἰς τὴν ὁμόδοξόν σας Ρωσίαν. Μήπως δηλαδὴ ἀποκτήσετε μίαν μουσικὴν ὥραϊαν μὲν, ἐπιβλητικὴν, συγκινητικὴν, καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλετε, πού δὲν θὰ εἶναι ὁμοίως πλέον Βυζαντινὴ Μουσικὴ, ὅπως δὲν εἶναι Β.Μ. ἢ θαυμασία ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τῶν Ρώσων, ὅπως δὲν εἶναι Γρηγοριανὴ ἢ ἐπιβλητικὴ μουσικὴ τοῦ Παλαιστρίνα καὶ τῶν διαδόχων του». Ἡ μολπὴ ἢ βυζαντινὴ ἔτι καὶ σήμερον, ἐν μέσῳ 20ῶ αἰῶνι, ἐξακολουθεῖ νὰ συγκινῆ, ὡς ἐγράψαμεν εἰς προηγούμενα σημειώματά μας, καὶ νὰ γοητεύῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς ξένους, καὶ ἑτεροδόξους ἀκόμη, διακρίνοντας εἰς αὐτὴν «πρωτίστως τὸ ὑπερβατικὸν καὶ πανανθρώπινον στο:χεῖον», ὅπως ἔγραψεν ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Ὀλιβερ Στρένκ. Οὕτω, κατὰ τὰς πρὸ δεκαετίας ὀργανωθείσας λαμπρὰς ἐορτὰς τοῦ Ἀποστόλου τῆς Ἑλλάδος Παύλου, ὁ διαπρεπὴς Διαμαρτυρούμενος θεολόγος Δρ. Ντιμπέλιους, ἀρχηγὸς τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας, εἶχε κατανογῆ κατὰ τὰς ἰ. ἀκολουθίας ἐκεῖνας καὶ δὴ κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ ἰ. Βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου πανηγυρικὸν Ἑσπερινόν, τὸν ὁποῖον μάλιστα εἶχε φροντίσει νὰ ἠχογραφήσῃ (σημειωτέον δ' ὅτι συμμετεῖχε βυζαντινὸς Χορὸς 100 Ἱεροφαιτῶν) ὥστε ὠμολόγησεν εὐθὺς ἀμέσως: Ἡ ὑπέροχος αὕτη βυζαντινὴ μελωδία, ἢ ἐκτελεσθεῖσα ἀριστοτεχνικώτατα, διὰ τῆς ὁποίας ἢ μὲν Ἀττικὴ γῆ κατεπλημμυρίσθη ἀπὸ γοητείαν, τὰ δὲ ἐπουράνια πληροῦνται ἱερᾶς δόξης, ἀκουσίως μετέφερεν τὴν ἀκοήν μου εἰς ὑπερβατικὰς σφαῖρας καὶ ἐνόμιζον, ὅτι ἤκουον ἀπηχοούμενον θαυμασίως «τὸν ἐπιρὶκιον ὕμνον ἄδοντα, βοῶντα, κεκραγόντα καὶ λέγοντα: ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαββαῶθ...»!

*

Κατὰ ταῦτα ἡμεῖς, οἱ σημερινοὶ Ἑλληνας μίαν τοιαύτην

ἀνεκτίμητον προγονικὴν κληρονομίαν ἔχοντες εἰς τὴν διάθεσίν μας, θὰ πρέπει νὰ τὴν προσέξωμεν ὡς κόρη ν ὀφθαλμοῦ καὶ νὰ μεριμνήσωμεν δι' αὐτὴν παντοιοτρόπως, τόσον ἀπὸ θεωρητικῆς, ὅσον καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως. Συνεχισταὶ τῆς παραδόσεως οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες τῆς σήμερον, «φύλακες πατρίων θεσμῶν, νεωτεροποιίας ἐχθροὶ» (διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἐπίκαιρον φράσιν τοῦ Μεγ. Βασιλείου), ἄς τὴν ἀγαπήσωμεν ἔτι περισσότερον, μὲ ὄλην τὴν θέρμην καὶ τὴν στοργὴν ποῦ τῆς ἀξίζει. Ἄς σταματήσῃ ἐπὶ τέλους ἡ καταλυτικὴ τάσις τῆς καινοτομίας. «Παυσάσθω ἡ καινοτομία μιαινέειν τὴν ἀρχαϊότητα», κατὰ τὸ παλαιὸν χριστιανικὸν λόγιον.* Ἀλλὰ καὶ ἡ προχειρότης καὶ ἀνευλάβεια κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ ἔργου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὕμνωδοῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ παύσῃ. Οἱ ἐξ ἡμῶν τετιμημένοι μὲ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τοῦ ψάλλειν ἐπ' ἐκκλησίας ἄς μετέρχωνται αὐτὴν ὡς τέχνην ἱερὰν καὶ προσευχητικὴν, μὲ ἀνάλογον δ.λ.ν., ἐσωτερικὴν ἀνταπόκρισιν καὶ συνέπειαν εἰς τὴν ζωὴν των, κατὰ τὸ γραφικὸν «ψάλατε τοῦ Κυρίου οἱ ὄσιοι αὐτοῦ» (Ψαλμ. 29,5), ἔχοντες πάντοτε ἔναυλα εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς ψυχῆς των τοὺς λόγους τοῦ χρυσορρήμονος Πατρός, συνιστῶντος πρὸς τὸν ὕμνωδόν: Δέον σε δεδοικότα καὶ τρέμοντα τὴν ἀγγελικὴν δοξολογίαν ἐκπέμπειν, φόβῳ τε καὶ τρόμῳ τὴν ἐξομολόγησιν τῷ Κτίστη ποιεῖσθαι καὶ διὰ ταύτης συγγνώμην τῶν πταισμάτων αἰτεῖσθαι», ἢ, ὡς ἀναγινώσκωμεν εἰς τὰ Γεροντικά, «μετὰ εὐλαβοῦς, εὐκατανόκτου, μετρίας καὶ ταπεινῆς φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ Θεῷ προσφέρειν».

Καὶ ἀκολουθεῖ εἰς τὸ προσεχὲς τὸ ἀκροτελεύτιον σημείωμα.

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

* Τόσον εἰς τὴν Δύσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ρωσίαν οὐδεμίαν μουσικὴν μελωδίαν εἰσάγεται ἐν τῇ δημοσίᾳ λατρείᾳ ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς. Εἰδικώτερον μάλιστα, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ρωσίαν σημειοῦμεν, ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ὁ ἐντεταλμένος ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου «Τσένσωρ», ὅστις ἀσκεῖ τὸν σχετικὸν ἔλεγχον. Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι τὸ διδακτικὸν δι' ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας εἶναι ὅτι, ὡς παρατηρεῖ ὁ αἰοίδιμος Δ. Βερναρδάκης, ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἐτιμῶρει τὸν ἐπιχειροῦντα καθ' οἰονδήποτε τρόπον νὰ νοθεύσῃ ἢ διαφθείρῃ τὴν μουσικὴν, διότι ἐφρόνει καὶ εὐλόγως, ὅτι ἡ «μουσικὴ ἀκολασία καὶ παράνοια συμβαδίζει ἐξ ἀνάγκης καὶ συμπίπτει μετὰ τῆς πολιτικῆς ἀκολασίας καὶ παρανοίας».

ΨΑΛΜΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΜΕΝΕ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΣΟΥ

Τὰ ὅσα καὶ ἄλλα εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἐδημοσιεύθησαν ἀδελφικὰ νο-
θετικά λόγια, ἀπευθυνόμενα πρὸς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς λειτουργοὺς
καὶ ἱεροψάλτας, καὶ τὰ ὅποια ἰδιαιτέραν ἀπήχησιν εὐρήκαν μέσα στὴ
ψυχὴ μου, μὲ ὄθησαν νὰ γράψω καὶ νὰ ἀπευθύνω πρὸς κάθε ἀδελφὸν
Χριστιανὸν καὶ τὰ κατωτέρω σχετικὰ γραφικὰ λόγια ἀγάπης, ποὺ ἔχουν
σχέσιν περισσύτερον μὲ τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἀποστολήν, πρὸ παντὸς ἡμεῖς,
ἱεράν, ὑπεύθυνον καὶ ὑψηλὴν, ὡς λειτουργοὶ καὶ ἱεροψάλται.

Χ ρ ι σ τ ι α ν ἔ ! Ὁ Χριστὸς ὁ Σωτὴρ σου ἦλθε. Ὁ προφήτης
Ἡσαΐας προεῖπε τὴν ἔλευσίν Του, καὶ τὸ ἔργον Του «...ἀνοῖξαι
ὄφθαλμοὺς τυφλῶν... καὶ φωτῖσαι τοὺς ἐν σκότει...» (κεφ. μβ
καὶ ξα). Εἶσαι καὶ σὺ ὁ θεραπευθεὶς ὑπ' Αὐτοῦ; ἀνήκεις εἰς
Αὐτόν; Ἐὰν ναί, τότε γινώρισε ὅτι:

1. Ἴδου ἡ στολὴ σου: «καταστολὴ δόξης... ἱμάτιον σωτηρίου
καὶ χιτῶν εὐφροσύνης...» (Ἡσ. ξα 3,10).

2. Ἴδου ἡ χαρὰ σου; «...ἄλειμμα εὐφροσύνης...εὐφροσύνη
αἰώνιος...» (Ἡσ. ξα 3-7).

3. Ἴδου τὸ ἄσμα σου, τὸ νέον ἄσμα, τὸ ὁποῖον τὸ πνεῦμα τοῦ
Θεοῦ σὲ παροτρύνει νὰ ψάλλῃς (Ἡσ. μβ 10,12). Ὡς Χριστιανὸς ἀνή-
κων εἰς τὴν νέαν ἐν Χριστῷ κτίσιν, τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν,
ψάλλε «πεπληρωμένος διὰ τοῦ Πνεύματος...ἐν τῇ καρδίᾳ...»
(Ἐφεσ. ε' 18-20) εἰς τὸν Κύριον μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπ' ἄκρου
γῆς Χριστιανῶν τὸ νέον ἄσμα τῆς σωτηρίας σου καὶ δοξολόγει
τὸν Θεὸν καὶ, Σωτῆρά σου. Ἔχε δὲ καὶ «καρπὸν χειλέων» (Ὡσηὲ
ιδ 2-5), τὸ εἰρηνικὸν τοῦ Εὐγγελίου κήρυγμα «εἰρήνην ἐπ' εἰρήνην
τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς οὖσι» (Ἡσ. νζ. 19) Ὁ θ. Παῦλος,
ἐν πνεύματι Ἁγίῳ γράφων, σοῦ ὑπενθυμίζει τὴν μόνην θυσίαν
αἰνέσεως, ἡ ὁποία εἶναι εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν, διότι δοξάζεται
δι' αὐτῆς, καὶ τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀνανεώνωμεν πάντοτε. Εἶναι
ἡ «θυσία αἰνέσεως... καρπὸς χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι
Αὐτοῦ» (Ἐβρ. ιγ 15). Εἶναι ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς διὰ χάριτος
σωτηρίας καὶ ἡ δοξολογία Ἐκείνου, ὅστις ἀναγγέλων εἰς ἡμᾶς
τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα λέγει «ἐγὼ εἰμί, ἐγὼ εἰμί ὁ ἐξαλείφων
τὰς ἀνομίας σου ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ οὐ μὴ
μνησθήσομαι» (Ἡσ. μγ 19-28).

Καὶ σήμερον μὲν ζῆς ἐν τῷ παρόντι πλανήτῃ καὶ ψάλλεις καὶ
ὁμολογεῖς μακρόθεν τὸν ὕψιστον, κατευθύνεις δὲ συγχρόνως
τοὺς ὠραίους πόδας σου πρὸς εὐαγγελισμὸν τῆς εἰρήνης, μετ'
οὐ πολὺ δὲ πρόκειται νὰ μεταφυτευθῆς ὡς ἄλλον φυτὸν ἀπὸ τὴν
γλάστραν τῆς παρουσίας ζωῆς, ἥτις εἶναι ὁ προθάλαμος τῆς αἰωνιό-
τητος εἰς τὰ οὐράνια σκηνώματα.

Ὡς οὐρανοπολίτης λοιπὸν γινώρισε ὅτι :

1. Ἴδου τὸ μητρῷόν σου = Τὸ αἰώνιον μητρῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, εἰς ἃ ανεγράφη ἀπὸ τώρα διὰ τοῦ Χριστιανικοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν σου πίστεως «οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς» (Ἀποκ. γ, 5, 12, πρβλ. Λουκ. ι' 20).

2. Ἴδου οἱ τίτλοι σου = Τὸ αἷμα τοῦ ἁρνίου «τῷ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁρνίου» (Ἀποκ. α' 5, ζ' 14).

3. Ἴδου ἡ στολή σου = Α' Κορινθ. ιε' 40—49, Ἀποκ. γ' 5 (ἄνοιξε τὴ Γραφή σου καὶ διάβασε ὅλας τὰς παραπομπάς).

4. Ἴδου ἡ δόξα καὶ ἡ λαμπρότης σου «καὶ οἱ συνετοὶ θέλουσι ἐκλάμψει ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος καὶ οἱ ἐπιστρέψαντες πολλοὺς εἰς δικαιοσύνην, ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Δανιήλ ιβ' 3, Ματθ. ιγ' 43).

5. Ἴδου ἡ τιμὴ σου = Πέτρ. α' 3-9. Ἀποκ. β' 28. (Μελέτησε τὰ χωρία μόνος σου στὴ Καινὴ σου Διαθήκη).

6. Ἴδου ἡ τροφή σου = Ἀποκ. β' 7, 17.

7. Ἴδου ὁ στέφανός σου = «ὁ ἄφθαρτος στέφανος» (Α' Κορ. θ' 25), «ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος» (Β' Τιμ. δ' 8), «ὁ στέφανος τῆς ζωῆς» (Ἰακ. α' 12), «ὁ χρυσοῦς στέφανος» (Ἀποκ. δ' 4).

8. Ἴδου τὸ ἄσμα σου = «ἄξιος εἶ... ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασες τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματι σου...» (Ἀποκ. ε' 9-13, Φιλιπ. β' 11).

Προσμένεις λοιπὸν καὶ σὺ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ λέγεις μετὰ τοῦ θείου Παύλου «προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα...» (Τιτ. β' 13). Προσμένεις τὴν εὐλογημένην ἐκείνην ἡμέραν τῆς μετὰ τοῦ Κυρίου συναντήσεώς σου, καθ' ἣν οἱ πιστοὶ «ἄρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου... (Α' Θεσ. δ' 17). Ἐὰν ναί, τότε ἀναφώνησον μετὰ τοῦ Προφητάνακτος Δαυὶδ «Σὺ εἶσαι ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου καὶ σὲ προσμένω ὅλην τὴν ἡμέραν...» «οἱ δὲ προσμένοντές σε δὲν θέλουσι κατασχυνοθῆ» (Ψαλμ. κε' (κδ') 5, 3).

Ἀρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΨΥΧΩΦΕΛΗ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΩΔΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

**Ἡ κακὴ συμπεριφορὰ πρὸς τὸν Ἱερέα
ἀναφέρεται στὸν ἴδιο τὸν Θεό.**

Ὅσα ἀποτολμοῦνται ἐναντίον τῶν Ἱερέων, ποῦ εἶναι τὰ ὄργανα καὶ οἱ θεράποντες τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀσέβειες καὶ ἐνέργειες ποῦ γίνονται, μὲ θράσος, ἐναντίον τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου, ποῦ αὐτὸς ἐκλέγει τοὺς Ἱερεῖς, γιὰ νὰ τὸν ὑπηρετοῦνε. Γι' αὐτό, ὅταν μέσα στὴν ἔρημο «διεγόγγυζεν ἡ συναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ Μωυσῆν καὶ Ἀαρῶν», ἐγόγγυζε τὸ πλῆθος ἐναντίον τοῦ Μωυσῆ καὶ τοῦ Ἀαρῶν, (*Ἐξοδ. ιστ', 2), γιὰτι ἐθυμοῦντανε τὰ κρέατα καὶ τ' ἄλλα τρόφιμα ποῦ εἶχανε μὲ ἀφθονία στὴν Αἴγυπτο· καὶ τᾶβαζαν γι' αὐτὸ μαζὶ τοὺς, ἐπειδὴ τοὺς ἐκουβάλησαν σ' ἐκεῖνες τὶς ἐρημιές, γιὰ νὰ τοὺς κάνουν νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα, τοὺς ἀπάντησαν στὴν περίστασιν ἐκείνην οἱ θεράποντες τοῦ Θεοῦ: «Διατὶ ὑμεῖς γογγύζετε καθ' ὑμῶν; ἡμεῖς δὲ τί ἐσμέν;» Γιατὶ τᾶχετε ἐναντίον μας; Τί εἵμαστε ἐμεῖς; (*Ἐξοδ. ιστ', 8). Ὁ γογγυσμὸς σας αὐτὸς δὲν στρέφεται ἐναντίον μας, ἀλλὰ κατὰ τοῦ Θεοῦ. «Οὐ γὰρ καθ' ἡμῶν ἐστὶν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν, ἀλλ' ἢ κατὰ τοῦ Θεοῦ».

Καὶ βεβαιότατα. Μὲ τὸν Ἱερέα τὰ βάζεις, καὶ ἀνοίγεις διάπλατα τὸ στόμα σου ἐναντίον του; Κατὰ τοῦ Θεοῦ τᾶνοίγεις καὶ ἐναντίον του στρέφεσαι· ὅταν μάλιστα ὁ Ἱερεὺς σὲ καθοδηγῇ καὶ σὲ κατευθύνῃ σύμφωνα μὲ τὶς θεῖες ἐντολές. Δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὸ καμμιὰ ἀμφισβήτηση. «Οὐ κατὰ τοῦ Ἱερέως ὁ γογγυσμὸς σου ἐστὶν, ἀλλ' ἢ κατὰ τοῦ Θεοῦ».

Τὸ ἴδιο ἔκαμαν οἱ Ἑβραῖοι, κί' ὅταν ἀπὸ τὴν ἔρημο τοῦ Σιν ἐδιάβηκαν κί' ἔφθασαν κατόπιν στήν πολιτεία τῆς Ραφωδεῖν, πού ἦτανε ἀνυδρη καὶ δὲν εἶχανε νὰ πιοῦνε νερὸ «ἐλοιδοροῦντο ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῆν, λέγοντες· δὸς ἡμῖν ὕδωρ, ἵνα πίωμεν». «Ἐβριζαν τὸν Μωϋσῆ καὶ τοῦλεγαν· δὸς μας νερὸ νὰ πιοῦμε» (Ἐξοδ. ιζ', 2). Ὁ Μωϋσῆς ὅμως τοὺς ἀπάντησε καὶ τοὺς εἶπεν ἀπολογούμενος, πὼς ὁ γογγυσμὸς τους καὶ οἱ βρισιές τους ἐναντίον του, στρέφονται ἐναντίον τοῦ Θεοῦ· «Τί λοιδορεῖσθέ μοι; καὶ προσέθητε· καὶ τί πειράζετε Κύριον;». Γιατὶ οἱ βρισιές πού κάνομε στὸ δοῦλο πού ἐκτελεῖ τὶς ἐντολές τοῦ κυρίου του, εἶναι βρισιές καὶ κακὸ φέρσιμο πού ἀνταντακλᾷ στὸν ἴδιο.

**Οἱ γιορτὲς πρέπει νὰ εἶναι ἀφιερωμένες ἀποκλειστικὰ
στὴν δοξολογία τοῦ Θεοῦ.**

Πολλοὶ Χριστιανοὶ ἔχουνε τὴν κακὴ συνήθεια νὰ καταγίνωνται μὲ διάφορες δουλειές καὶ ἀσχολίες, καὶ τὶς γιορτερές ἀκόμα ἐκεῖνες ἡμέρες, πού εἶναι ἀφιερωμένες στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Κί' ἄλλοι ἀσχολοῦνται μὲ τὶς ἐμπορικὲς τῶν ὑποθέσεις, κί' ἄλλοι πηγαίνουν σὲ μεροκάματο, κί' ἄλλοι καταπιάνονται μὲ λογιῆς λογιῆς ἐργολαβίες καὶ δουλειές, χωρὶς νὰ συστέλλωνται ὅλως διόλου ἀπὸ τὸν θεῖο Νόμο, πού μᾶς διατάζει ν' ἀγιάζωμε τὰ Σάββατα. Νὰ τιμοῦμε δηλαδὴ, μὲ τὴν εὐλάβεια πού τοὺς ταιριάζει, τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες, πού εἶναι προσδιωρισμένες γιὰ νὰ προσφέρωμε τὴν λατρεία μας στὸν Ὑψιστο, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστοῦμε γιὰ τὶς ἀπειρες εὐεργεσίες του καὶ δωρεές του σ' ἐμᾶς. Καὶ γι' αὐτὸ εἶναι χρεῖα τὶς ἡμέρες αὐτές νὰ μὴν ἀπασχολοῦμαστε μὲ διάφορες ματαιασχολίες καὶ ἀνεμοδουλειές, ἀλλὰ νὰ ἡρεμοῦμε καὶ ν' ἀναπαυώμαστε.

Καὶ οἱ ἀνέορτοι αὐτοὶ προβάλλουν ὅλοι σὰν ἀφορμὴ, πού θαρροῦνε πὼς τοὺς δικαίωνει, τὶς ἀνάγκες των. Πρέπει, λένε, νὰ δουλέψουνε, γιὰ νὰ κερ-

δίσουνε τὸ καθημερινό τους καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό τους καὶ γιὰ τοὺς δικούς των. Ἐὰν ὅμως πραγματικὰ συμβαίῃ ἔτσι, καὶ ἡ ἀνάγκη τους εἶναι τέτοια πὺ νὰ τοὺς λείβεται καὶ τὸ ψωμί, θὰ μπορούσανε νομίζω καὶ θὰ τοὺς ἦτανε συγχωρημένο, νὰ καταπιάνωνται μὲ τὴ δουλειά, ἀφοῦ ὅμως προτῆτερα πᾶνε στὴν Ἐκκλησία τους καὶ προσευχηθοῦνε καὶ προσφέρουνε τὴ λατρεία τους στὸ Θεό. Αὐτό, γιὰ ἓνα Χριστιανὸν πραγματικὰ ἀναγκασμένο, θὰ τοῦ τὸ συγχωρούσανε πρόθυμα. Γιατὶ ἡ λατρεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι πνευματικὴ καὶ διαφέρει ὅλως διόλου ἀπὸ τὶς δουλικὲς συνήθειες τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ἀλλὰ ὅταν ὁ Χριστιανὸς ἔχει ἐξασφαλισμένο τὸ ψωμί του καὶ τὴν συντήρησή του καὶ ζητᾷ τὸ περισσό· ὅταν τοῦ λείπῃ ἡ ἀνάγκη καὶ γυρεύει τὴν καλοφαγία καὶ τὴν πολυτέλεια· κι' ὅταν καταξοδεύῃ τὸν καιρὸ του σὲ ματαιότητες καὶ σ' ἔργα κακίας, δὲν ἔχει καμμιὰ θέση ἢ προφασιολογία του γιὰ ἀνάγκες, πὺ ἔχει τάχα, καὶ δὲν στηρίζεται πουθενά.

Οἱ γιορτὲς πρέπει νὰ τιμοῦνται καὶ ν' ἀγιάζωνται· ἢ, γιὰ νὰ μιλήσω καλύτερα καὶ σωστότερα, σὲ κάθε στιγμή καὶ κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας πρέπει νὰ δοξολογᾶμε τὸν Ὑψιστο. Ξεχωριστὰ ὅμως «ἐν εὐσήμεν ἡμέρα Ἐορτῆς αὐτοῦ», στὶς ἡμέρες ἐκεῖνες πὺ ἔχουνε ὀρισθῆ γιὰ τὴ λατρεία του. Στους Ἰσραηλίτες δὲν ἦτανε ἐπιτετραμένο, οὔτε τὸ Μάννα ἀκόμη πὺ ἔπεφτεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ νὰ μαζεύουν τὸ Σάββατο. «Ἐξ ἡμέρας συλλέξατε· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ Σάββατα». «Ἐξ ἡμέρας νὰ μαζεύετε, ἡ ἑβδομὴ ὅμως ἡμέρα εἶναι γιορτῆ. (Ἐξοδ. ιστ', 26). Κι' ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος πὺ ἀθετεῖ τὶς γιορτὲς τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας καὶ καταγίνεται μὲ τὶς δουλειές του καὶ μὲ τὶς ὑποθέσεις του, ἔχει μεγάλην εὐθύνη. Γιατὶ παραβλέπει καὶ καταφρονᾷ τὴν ἐντολή τοῦ Θεοῦ, ἀποβλέποντας στὴν ὕλική του ὠφέλεια. Χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίῃ ὅμως λαθεύει καὶ ζημιώνεται καὶ ὡς πρὸς τὰ δύο. Γιατὶ καὶ

τὴν ψυχὴν τοῦ ζημιῶναι, μὲ τὸ νὰ φαίνεται ἀνυπάκουος καὶ ἀχάριστος πρὸς τὸν Ποιητὴν τοῦ, καὶ τὸν Εὐεργέτην τοῦ· μὰ καὶ δὲν κερδίζει τίποτα ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησίν του καὶ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρίαν του στίς ἡμέρας τίς γιορτινές· «Ἐξῆλθον τινὲς τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ συλλέξαι»· ἀλλὰ τί ὠφελήθηκανε; Τίποτε ἀπολύτως· «καὶ ἐπέστρεψαν ἔχοντες τὸ Γομὸρ εἰς χεῖρας κενόν». Βγήκανε μερικοὶ Ἰσραηλίτες ἀπὸ τὸ λαὸν νὰ μαζέψουνε μάννα καὶ τὴν ἑβδομὴν ἡμέραν. Ἀλλὰ τί ὠφελήθηκανε; Τίποτα. Γιατὶ ἐγύρισαν πίσω μὲ τὸ καλάθι στὰ χέρια τοὺς ἀδειανὸν («Ἐξοδ. ιστ', 27).

Παρόμοια καὶ μερικοὶ Χριστιανοὶ νομίζουνε πῶς γυρίζουνε ἀπὸ τὴν ἀγορὰ ἢ ἀπὸ τὰ ἐργαστήριά τους, μὲ κέρδη πολλά. Θαρροῦνε, πῶς μὲ τὸ νὰ κάνανε κάποια συμφωνία, ἢ μὲ τὸ νὰ πουλήσουνε τὴν Κυριακὴν τὴν πραγματείαν τους, πῶς ἐκερδήσανε καὶ πῶς ὠφελήθηκανε. Μὰ εἶναι παρατηρημένο, πῶς οἱ συμφωνίες αὐτὲς ποτὲ δὲν πιάνουν τόπο· καὶ πῶς ἡ πούληση ποὺ κάνουν δὲν τοὺς βγαίνει σὲ καλὸ. Καὶ τὰ λεπτὰ ποὺ πιάνουν στὰ χέρια τοὺς τίς ἡμέρας αὐτὲς ἀνεμοσκορπίζονται, καὶ γίνονται καπνὸς καὶ ἀγέρας. Καὶ στὰ στερνὰ δὲν βρίσκουνε τὰ κέρδη καὶ τὴν ὠφέλεια, ποὺ ἐπίστευαν πῶς θὰ βροῦν. «Ἐξῆλθον τῇ ἑβδόμῃ συλλέξαι, καὶ οὐχ εὖρον».

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ὑπὸ τῆς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν εἰς δῆχρωμον ἐκτύπωσιν καὶ πολυγελῶς βιβλιοδετημένον μετὰ πλαστικοῦ καλύμματος

ΤΟ ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ

διορθωθὲν ἐπιμελεία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. **Διονυσίου**, κατ' ἐντολὴν καὶ ἀνάθεσιν ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἤδη γνωστῶν Περιστατικῶν Ἀκολουθιῶν του, νῦν προσετέθησαν: Ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ ἐπὶ εὐλογίῃσι νέου σχήματος. Τάξις ὀρκωμοσίας Δημοσίων Ἑπαλλήλων.

Σελίδες 504. Τιμᾶται δρ. 30.

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ μιᾶς μνήμης

Ο ΑΘΛΟΦΟΡΟΣ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
Η ΠΟΛΙΣ ΠΟΥ ΕΓΗΩΡΙΣΕ ΤΟΥΣ ΣΚΛΗΡΩΤΕΡΟΥΣ ΔΙΩΓΜΟΥΣ
Ο ΣΚΛΗΡΟΚΑΡΔΟΣ ΠΑΤΕΡΑΣ ΠΟΥ ΑΠΕΚΕΦΑΛΙΣΕ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ
Μιά συγκινητική επίσκεψις εἰς τὴν γενέτειραν μαρτύρων

Ἐολόκληρη ἡ ὀρθοδοξία τιμᾷ τὶς ἡμέρες αὐτὲς τὴν μνήμη ἑνὸς μεγαλομάρτυρος ἁγίου τῆς. Τοῦ ἀθλοφόρου καὶ ἱαματικαῦ ἥρωος τοῦ χριστιανισμοῦ. Καὶ στὴν Ἑλλάδα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ὀρθόδοξη χριστιανικὴ ἐπικράτεια καὶ γωνία, ὁ ἑορταζόμενος ἅγιος τιμᾶται τόσο εὐλαβικά, μὲ ἐκκλησίες ἀφιερωμένες στὴν ἱερὴ μνήμη του καὶ μὲ μοναστήρια καὶ μὲ ἐκδηλώσεις τόσο εὐλαβικὲς τῶν πιστῶν! Γιατὶ ὁ ἅγιος Παντελεήμων ὑπῆρξεν ἀπὸ τὴν χορεία τῶν ἐλλήνων πρωτοπόρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἰδέας. Πατρίδα του ἡ Νικομήδεια. Μιά εὐγενικὴ πρόσκλησις στὴν Τουρκία ἀπὸ μέρους συναδέλφων δημοσιογράφων τῆς χώρας αὐτῆς, μᾶς ἔφερε ἐδῶ καὶ λίγους μῆνας ὡς τὴν πόλι αὐτὴν μὲ τὴν πολλαπλὴ τῆς ἱστορίας καὶ μὲ τὸ χῶμα τὸ βαμμένο μὲ αἷμα ἑνὸς πλήθους μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν παλῆὰ πρωτεύουσα τῆς Βυζαντινῆς καὶ ὀθωμανικῆς κατόπιν αὐτοκρατορίας, ἡ Νικομήδεια εἶναι κτισμένη στοὺς πρόποδας λόφου, ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ ὁποίου ὑψώνονται τὰ ἐρείπια μεσαιωνικοῦ ἑλληνικοῦ κάστρου μὲ λείψανα ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀκροπόλεως καὶ λείψανα ρωμαϊκῆς περιόδου. Πρωτεύουσα τῆς Βιθυνίας, πού κτίσθηκε ἀπὸ τὸν διάδοχο τοῦ θρόνου, τὸν Νικομήδη, στάθηκε πόλις μὲ ἀνθηρὸ πολιτισμό. Ἐφιλοξένησε στὴν ἐποχὴ τῆς Βυζαντινῆς ἀκμῆς τῆς ἡγεμόνες καὶ εἶχε καταφύγει σ' αὐτὴν κατόπιν ἑπανειλημμένων πολεμικῶν ἀτυχιῶν του ὁ Ἀννίβας.

Ἡ Νικομήδεια ἐγνώρισε τοὺς πρώτους καὶ σκληροτέρους διωγμοὺς τῶν χριστιανῶν. Τὸ 303 μ.Χ. ὁ συναυτοκράτωρ τοῦ ρωμαίου αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ, ὁ σκληρὸς Γαλέριος, ἐξαπέλυσε τοὺς πρώτους ἀπανθρώπους διωγμοὺς κατὰ τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ. Κατόπιν διαταγῆς του ἐλεηλατήθη ὁ περίλαμπρος καθεδρικός ναὸς τῆς καὶ ἐμαρτύρησε ὑπὸ τὶς πλέον φρικτὲς συνθήκες ὁ σεβάσιμος ἐπίσκοπος Ἄνθιμος. Παρὰ τὴν Νικομήδειαν, τὴν ἐστίαν αὐτὴν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπογοητευμένος καὶ μὲ βᾶρος τύψων δυσβάστακτον, ἀπεφάσισεν ὁ πανίσχυρος Διοκλητιανὸς νὰ παραιτηθῆ καὶ ν' ἀποσυρθῆ στὸ θερινὸ ἀνάκτορό του στὸ Σπαλάτο τῆς Δαλματίας.

Με βαθεία συγκίνησι ἐπισκεπτόμεθα τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἑλληνο-
χριστιανικὴ πόλι. Τὸ ἀνοιξιάτικο δεῖλι, καθὼς σβύνει ὀλοένα, σκορ-
πίζει τὶς μενεξεδένιες φωτοσκιάσεις τοῦ ἐπάνω στὰ ἐρείπια τοῦ κά-
στρου. Οἱ νυχτερίδες γύρω ἀπὸ τὸ κάστρο αὐτὸ ἔχουν στήσει
τὸν χορὸ τους. Κάποιος ἀπὸ τοὺς λίγους φιλοχριστιανούς, πού
διατηροῦσε εὐλαβικὰ τὴν παράδοσι τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως
τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, προθυμοποιεῖται νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ
ὡς ξεναγός. Ὁ φιλοχριστιανὸς αὐτὸς μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι σὲ ἀπό-
στασιν χιλίων πεντακοσίων μέτρων ἀπὸ τὴν πόλι σώζεται μισοκα-
τεστραμμένο τὸ ἐκκλησάκι τοῦ ἁγίου, μὲ τὴ μονὴ καὶ τὸ ἁγίασμα
του τὸ θαυματουργό, πού προσελκύει ὡς σήμερα ἀκόμη σιωπηλὰ
τοὺς ἀρρώστους κάθε θρησκείας καὶ ἐθνικότητος. Κάτω ἀπὸ μιὰ
ἀτμόσφαιρα γεμάτη μυστικισμὸ φωτίζεται ἔστω καὶ φευγαλέα ἡ
ζωὴ καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου τῆς πόλεως αὐτῆς. Εἰδωλολάτρης
φανατικὸς ὁ πατέρας τοῦ θαυματουργοῦ καὶ ἱαματικοῦ ἁγίου,
φανατικὴ ὁμως χριστιανὴ ἡ μητέρα του ἡ Εὐθυβούλη. Αὐτὴ τὸν
ἐγαλούχησε μὲ τὰ νάματα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ μὲ τὴν βοήθεια
τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἀφοσιωμένου εἰς τὸν Χριστὸν πρεσβυτέρου Ἐρμο-
λάου κατηύθυνε τὸν υἱὸ τῆς Παντελεήμονα στὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς
καὶ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς πίστεως. Ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας
ἐπέδειξε ὁ Παντελεήμων ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον καὶ φιλανθρωπικὰ
αἰσθήματα ἄξια συγκινήσεως. Διένειμε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς
περιουσίας του στοὺς πτωχοὺς καὶ τὸ σπίτι του ἦταν καταφύγιον
κάθε πάσχοντος ἀπὸ οἰαδήποτε νόσο. Ἡ λαϊκὴ παράδοσι ἀπεθανά-
τισε τὴν φιλανθρωπικὴν αὐτὴν δρᾶσιν τοῦ Ἁγίου «Κουτσοὶ στραβοὶ
στὸν ἅγιον Παντελεήμονα». Ἀφιέρωσε ὀλόψυχα τὸν ἑαυτὸ του στὴν
προστασίαν τῶν πτωχῶν ἀσθενῶν, ἀσκῶντες δωρεὰν τὴν ἱατρικὴν
του ἐπιστήμην, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἰδίως πού εἶχε ἐξαπολυθῆ ὁ διωγμὸς
κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἡ μανία τῶν δικτῶν δὲν ἐβράδυνε νὰ
ἐκδηλωθῆ καὶ ἐναντίον του. Ὁ Παντελεήμων ἐβλεπε προσεγγίζοντα
τὸν θάνατόν του. Ψυχρὸς καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὸν κίνδυνον αὐτὸ
ὁ εἰδωλολάτρης πατέρας του. Ἐνισχυμένη μὲ θεϊκὸ θάρρος καὶ
μὲ πίστι ἡ χριστιανὴ μητέρα του ἡ Εὐθυβούλη τὸν ἐνεθάρρυνε στὸ
ἔργον του καὶ αἰσθανότανε χαρὰ καὶ ὑπερηφάνειαν γιὰ τὰ αἰσθήματα
καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Παντελεήμονος. Αὐτὴ δὲν σκεπτότανε τὶς
τραγικὰς συνέπειας τῶν ἐκδηλώσεων του. Καὶ μόνον ὅταν τὸν
συνέλαβον μιὰ ἄγρια βροχερὴ νύχτα αἰσθάνθηκε βαθὺ τὸν μητρικόν
τῆς πόνον. Ἀναλύθηκε σὲ δυνατοὺς λυγμοὺς καὶ γονατισμένη ἐδέη-
θηκε ὅλη τὴν νύχτα στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Ἀειπάρθενον μεγάλην
Μητέρα Του, νὰ προστατέψουν τὸν μοναχογιό τῆς καὶ μὴν τὸν
ἀφήσουν ἔκθετον στὴν μανίαν τῶν δικτῶν τῆς χριστιανωσύνης.
Καθὼς ἐσπάραζε ἀπὸ τὸν πόνον ἡ ἄτυχῃ μητέρα αἰσθάνθηκε κάποιον

ανάλαφρο χάδι στο κεφάλι της και μιὰ γλυκειά φωνή έπλημμύρισε τήν ψυχή της.

— Μήν κλαίς καϋμένη μητέρα, τής έλεγε ή φωνή αυτή. 'Ο γυιός σου θα βρῆ συντροφιά κοντά στον δικό μου τον γυιό εκεί που θα πάη...

Κάθε προσπάθεια των άπίστων ειδωλολατρών να τον μεταπίσουν τον φιλάνθρωπο θαυματουργό Ιατρό και να τον έξαναγκάσουν να προσκυνήση τα είδωλα στάθηκε μάταια και άρχισαν τα βασανιστήρια μέχρις ότου «μαχαίρα» έτελειώθη ό άθλοφόρος τό 305.

'Ο θάνατός του έπροκάλεσε βαθειάν αίσθησι και θλίψι στους Ιατρούς, των οποίων έθεωρείτο ως ό πάτρων. 'Αλλά και όλόκληρη ή Νικομήδεια βυθίστηκε σε βαθύ πένθος και μετά τήν άλωσι τής πόλεως από τους σημερινούς κυριάρχους της άνοικοδομήθηκε τό 1858 ή μονή του άγίου Παντελεήμονος, που διασώζεται και σήμερα έρειπωμένη, σαν ένα παρεκκλήσι με τό θαυματουργό του άγίασμα.

Αυτό τό προσκύνημα μας στην πόλι που έγεννήθηκε, έζησε και έμαρτύρησε ό άγιος, που έορτάζει τις ήμέρες αυτές τήν μνήμη του όλόκληρη ή όρθοδοξία, έζωντάνεψε στην μνήμη μας και τήν μορφή μιās μεγάλης χριστιανῆς άγίας και μάρτυρος, που είχε πατρίδα και αυτή τήν Νικομήδεια. Τής πανέμορφης παρθένας Βαρβάρας. 'Ηταν μοναδική εύκαιρία ή έπίσκεψίς μας εις τήν πόλιν αυτήν τής άσιατικής Προποντίδος δια να άποτίσουμε φόρον εύλαβείας και τιμῆς προς τήν άγίαν αυτήν κόρην. 'Επέρασαν αίώνες από τήν έποχή τής ζωῆς και του μαρτυρίου της, ή χριστιανική ως τόσο άτμοσφαιρα τής γενέτειράς της Νικομήδειας άναδίνει πάντοτε τό άρωμα τής πνοῆς τής μαρτυρικῆς της άγίας. Τό άναφέρει ό σοφός ιεράρχης και έκκλησιαστικός συγγραφεύς του είκοστου αίώνος, ό αϊδίμιος μητροπολίτης Νικομηδείας Φιλόθεος Βρυέννιος. Θυγάτηρ φανατικού έθνικού, του Διόσουρου, ή Βαρβάρα είχε διπλή ώραιότητα. 'Εκπαγλος του προσώπου της, άκτινοβολούσα τής ψυχῆς της. 'Ανθος από τα έκλεκτώτερα και εύδώστερα του χριστιανικού αυθοκήπου. Σκληρός ό πατέρας της. Τήν είχε έγκλείσει σ' ένα πύργο για να τήν στερήση από κάθε έπικοινωνία με τον έξω κόσμο. Δυό μικρά παράθυρα του κρατητηρίου της αυτού τής προσέφεραν τήν μόνη σωματική άνακούφισι, με τό φῶς που έμπαινε από αυτά. Κατά τήν άπουσία του πατέρα της ή σεμνή κόρη Βαρβάρα άνοιξε και τρίτο παράθυρο, θέλωντας να συμβολίση με αυτό τήν 'Αγία Τριάδα. Και όταν έπέστρεψε από τό ταξίδι του ό πατέρας της, ή Βαρβάρα δέν έδίστασε να όμολογήση σ' αυτόν άφοβα, ότι έπίστευε στον άληθινό Θεό, τον Χριστό, και όχι στα ψεύτικα είδωλα. 'Ο Διόσουρος έξεμάνη με τήν θαραλλέα

αυτήν ὁμολογία τῆς κόρης του καὶ τὴν παρέδωκε στὸν ἑπαρχο γιὰ νὰ τῆς ἐπιβάλλῃ αὐτὸς τὴν δέουσα τιμωρία. Ἡ ἀστράπτουσα ἀσπιλη καλλονὴ τῆς Βαρβάρας ἐγοήτευσε τὸν εἰδωλολάτρη ἑπαρχο τῆς Νικομηδείας, ποὺ προσεπάθησε νὰ τὴν μεταπέισῃ ἐξαντλῶντας κάθε γλυκύτητα τῶν λόγων του. Ἀκλόνητη ἢ πανώρηα παρθένος. Καὶ ἤρχισε τότε νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὴν σὲ ἐλαφρώτερα μαρτύρια, ἐνδιαφερόμενος ἰδίως νὰ σώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ πατέρα της, ποὺ ἀπειλοῦσε, νὰ τὴν σκοτώσῃ. Δὲν κατώρθωσε ἐν τούτοις ὁ ἐρωτευμένος μὲ τὴν ὁμορφιά τῆς Βαρβάρας ἑπαρχος νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸ του. Μαινόμενος ὁ πατέρας της διὰ τὴν ἐπιμονή της εἰς τὴν χριστιανικὴ τῆς πίστι, τὴν παρέλαβε καὶ τὴν ἀπεκεφάλισε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια. Ἡρωικὰ ἐδέχθη καὶ τὸν θάνατο αὐτὸν ἢ σεμνὴ ἀθλοφόρος κρᾶζουσα τὴν ὥρα τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ της: «Τριάδα σέβω τὴν μία θεότητα». Δὲν ἐπρόφθασε ὅμως ὁ σκληρόκαρδος πατέρας νὰ τερματίσῃ τὸ μιὰρὸ ἐγκλημά του καὶ κατέπεσε κεραυνὸς ποὺ τὸν ἔριξε νεκρό. Ἡ ἱστορία ἐγράφη. Καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἱστορία αὐτὴ ἢ πόλις τῶν χριστιανῶν μαρτυρικὰ περιεβλήθη μὲ τὸν πλεόν ἀκτινοβόλο φωτοστέφανο τῶν θρύλων καὶ τῶν παραδόσεων.

Εἶναι προχωρημένη ἡ ὥρα ποὺ ἀποχαιρετοῦμε τὴν Νικομήδεια, πέρνωντας τὸν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν Πόλη. Ἐνα ὀλόφωτο φεγγάρι ἀγκαλιάζει μὲ τὴν φωτοβολία του κάστρα ἱστορικὰ καὶ πρόσωπα. Καὶ καθὼς ἐπιστρέφουμε μὲ πρώτη διέλευσί μας ἀπὸ προάστεια τῆς Προποντίδος, ποὺ ἐσφύζαν ἄλλοτε ἀπὸ ἑλληνοχριστιανικὴ ζωὴ, ὅπως τὸ Παντεῖχι καὶ ἡ Χαρταλιμή, αἰσθανόμεθα νὰ μᾶς συνοδεύῃ ἡ μορφή, ἡ χριστιανικὴ πίστις καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ ἀθλοφόρου καὶ ἱερατικοῦ Παντελεήμονος. Ἡ σεμνὴ παρθένα ποὺ ἀπέκρουσε δαίμονας καὶ ἀπέθανε μαρτυρικά, ἡ ἁγία Βαρβάρα, ξυπνοῦσε στὴν ψυχὴ μας τοὺς ὡραίους κόσμους, ποὺ ἔχει δημιουργήσει ἡ ἀκλόνητη πίστις πρὸς τὴν ἰδέα καὶ τὸ μεγάλο διδάσκαλο καὶ Λυτρωτὴ Χριστό. Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ποὺ ἑορτάζει τίς ἡμέρες αὐτὲς ἡ ὀρθοδοξία ὀλόκληρη φέρει ἄθελα εἰς τὴν μνήμη μας τὴν ἐπίσκεψί μας καὶ τὸ προσκύνημά μας πρὸς τὴν ἱστορικὴ Νικομήδεια.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Πῶς ἐδιδάχθηκε νὰ καταπολεμᾷ τὴν ἀνθρώπινη παρέσκεια
ὁ ἀσκητὴς Εὐλόγιος.

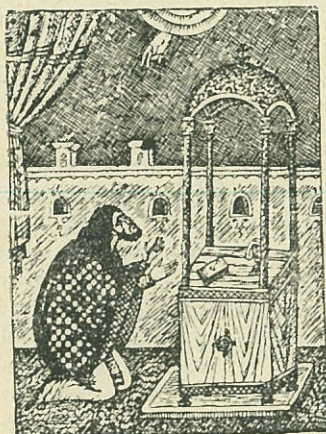
Ἦτανε κάποιος μεγάλος ἀσκητὴς καὶ ἱερέας ποῦ τὸν ἔλεγαν Εὐλόγιο. Αὐτὸς δυὸ ἡμέρες ἔτρωγε κι' ἄλλες δυὸ ἐνήστευε· καὶ δὲν ἔβαζε τίποτε ἀπολύτως στὸ στόμα του. Μὰ κι' ὅταν ἔτρωγε εἶχε γιὰ μοναδική του τροφή ψωμί κι' ἄλατι. Γιὰ τὴν ἀσκητικὴ του λοιπὸν αὐτὴ ζωὴν εἶχε ἀποκτήσει πολὺ μεγάλη φήμη καὶ τὸν ἐτιμοῦσαν καὶ τὸν ἐδόξαζαν ὅλοι.

Κάποτε λοιπὸν ὁ ἀσκητὴς αὐτὸς ἐπῆγε στὴν Πανεφῶ, γιὰ νὰ ἰδῆ καὶ γιὰ νὰ συναγροικηθῆ μετὰ τὸν Ἀββᾶ Ἰωσήφ, ἐπειδὴ ἐπερίμενε πῶς πηγαίνοντας ἐκεῖ θαῦρισκε κοντά του ὠφέλεια, βλέποντας τὴν ἐδική του μεγάλη σκληραγωγία.

Τὸν ἐδέχθηκε λοιπὸν πασίχαρος ὁ Γέροντας· κι' ἐπρόσταξε τὸν ὑποτακτικὸ του νὰ τὸν περιποιηθοῦνε καὶ νὰ τὸν φιλέσουνε μ' ὅτι ἔχουνε. Ὅταν λοιπὸν ἐκάθησαν στὸ τραπέζι γιὰ φαγητὸ οἱ μαθητὲς τοῦ Εὐλόγιου εἶπανε — Ὁ Γέροντάς μας δὲν τρώγει τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ ψωμί καὶ ἀπὸ ἄλατι. Ὁ Ἀββᾶς ὅμως Ἰωσήφ ἔτρωγεν ἀπὸ τὸ καθετὶ ποῦ βρισκόντανε, χωρὶς νὰ μιλή καθόλου.

Ἔμεινε λοιπὸν ὁ Εὐλόγιος κοντά του, μαζί με τοὺς μαθητὲς του, τρεῖς ἡμέρες. Καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ δὲν ἄκουσαν οὔτε καὶ εἶδαν, οὔτε αὐτὸν οὔτε καὶ κανέναν ἄλλον ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του νὰ ψάλλῃ μιὰ φορὰ ἢ νὰ προσευχηθῆ. Γιατὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τῶκαναν ἐκείνον κρυφὰ καὶ νοερά. Κι' ἔφυγαν χωρὶς νὰ ὠφεληθοῦνε.

Ἀπὸ θέλημα ὅμως καὶ ἀπὸ οικονομία τοῦ Θεοῦ ἔπεσε πολὺ πούσι κι' ἐσκέπασε τὴ γῆ, κι' ἔχασανε ἔτσι τὸ δρόμο καὶ περιπλανηθήκανε. Ἐγυρίσανε λοιπὸν στὸν Γέροντα. Προτοῦ ὅμως νὰ κτυπήσουνε τὴν πόρτα τὸν ἄκουσαν ἀπὸ μέσα ποῦ ἔψαλλε μαζί με τοὺς μαθητὲς του κι' ἐστάθηκαν καὶ περίμεναν πολλὴν ὥρα. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐσταματοῦσαν, ἐκτύπησαν. Κι' ἐκείνοι μὲν ἄκουσαν τὸ

κτύπημα, έσταμάτησαν· κι' έτρεξαν και τους υποδεχθήκανε με χαρά.

Έπειδή δέ ήτανε ζέστη πολλή κι' έδίψασεν ο Εϋλόγιος, έτρεξεν ένας από τους μαθητές του κι' έβαλε σ' ένα μικρό δοχείο νερό από τὸ σταμνί και τοϋ τῶδωκε. Μόλις όμως τῶβαλε στοῦ στόμα του τοϋ φάνηκε πολύ άλμυρό κι' άνακατεμένο με θάλασσα. Γι' αυτό, μόλις τὸ δοκίμασε τ'άφηκε· και δέν μπόρεσε νά πιη ούτε γουλιά.

Έφωτίστηκε τότε ὁ νοϋς του και κατάλαβε τὰ πάντα· κι' έπεσε σταῦ πόδια του εμπρός από τὸ Γέροντα και τοϋ εἶπε. — Πῶς τῶκαμες αὐτὸ Ἄββᾶ μου; Και γιατί, ὅσον καιρὸν εἴμαστε κοντά σου δέν εἰσάλλετε διόλου παρά μονάχα σάν εἰφύγαμε εἰστήσατε γιά καλά τίς ψαλμουδιές; Ἔτσι κι' ὅταν εἰτρώγαμε μαζί εἰπίνετε κρασί. Και τώρα πού εἰγεύθηκα τὸ νερό βλέπω πῶς εἶναι σωστή θάλασσα από τήν άλμύρα και πῶς δέν πίνεται.

Και τοϋ άποκρίθηκεν ὁ Γέροντας.

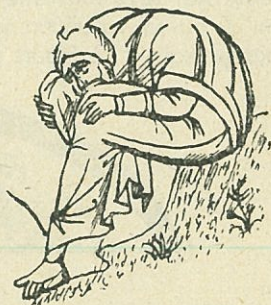
— Ὁ αδελφός πού σοϋφερε τὸ νερό εἶναι παραλογισμένος και σαλός. Γι' αὐτὸ και δέν ἤξερε τί έκανε. Κι' από σαστιμάρα του τ'ανάκάτεψεν ὡς φαίνεται με θαλασσινὸ νερό.

Ἐκείνος όμως εἰπέμενε και παρακαλοϋσε τὸ Γέροντα νά τοϋ εἰπῆ τήν ἀλήθεια. Και τότε τοϋ εἶπεν ὁ Γέροντας — Αὐτὸ τὸ λίγο κρασί πού εἰπίναμε τὸ συνηθίζομε ὅταν εἰχόμε φιλοξενούμενους. Κι' αὐτὸ τὸ νερό πού ἤπιες εἶναι αὐτὸ πού πίνομε καθημερινῶς· γιατί δέν μεταχειριζόμαστε ἄλλο νερό. Ὡς πρὸς τίς ψαλμουδιές τώρα, οἱ αδελφοί τῶκαναν γιατί τῶχουνε συνήθεια νά μη φανερώνουνε ποτέ τήν άσκησή τους, παρά ὅτι κάνουνε, τὸ κάνουνε κρυφά και ιδιαιτέρως.

Μ' αὐτὰ λοιπὸν πού τοϋ εἶπε, τὸν εἰδίδαξε νᾶναι συγκρατημένος και διακριτικός· και τοϋ περιώρισε τήν ἀνθρωπαρέσκεία του· και τὸν έπεισε καθετί πού κάνει νά τὸ κάνη κρυφά και χωρίς κομποφάνειες. Κι' ἔτσι ὁ Εϋλόγιος ὡφελήθηκε πάρα πολύ. Και εἶπε στοῦ Γέροντα. — Πραγματικά ἡ άσκησή σας εἶναι ἡ μόνη σωστή. Και ὁ δρόμος πού πορευέσθε και ακολουθατε, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινός.

**Δέν πρέπει νά ἐπιδιώκωμε φιλίες
και συναναστροφές με ἀνθρώπους ἐπιφανεῖς.**

1ον. Ὁ μεγάλος Ἄρσένιος δέν ήτανε μόνον από τους γειτόνους του άξιοθαύματος κι' άξιαγάπητος κι' ὡφελούσε πάρα πολλούς

ἀπ' αὐτοὺς πού ἐτρέχανε κοντὰ κι' ἐζητούσανε τὴν προστασία του. Ἄλλὰ κι' ἀπὸ μακριὰ πολὺ ἐσύχναζαν στὸ ἀσκηταριὸ του ὄχι ὀλίγοι· κι' ἐλαχταρούσανε νὰ ἰδοῦνε τὴν ὄψη του καὶ ν' ἀκούσουνε τὰ ἅγια λόγια του. Γιατὶ ἡ φήμη του εἶχε διαδοθῆ παντοῦ κι' ἐγέμιζε τ' ὄνομά του τὸν κόσμον. Κι' ἔτρεχαν γι' αὐτὸ οἱ Ἀλεξανδρινοὶ κοντὰ του. Κι' ὁ ἴδιος ἀκόμη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεόφιλος τὸ ἐθεώρησε πρεπούμενον καὶ χρέος του νὰ πάη νὰ τὸν ἰδῆ καὶ νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τ' ἅγια λόγια του. Ἀψηφώντας λοιπὸν κάθε κόπο, ἐπῆρε μαζί του τὸν Ἄρχοντα τῆς Πολιτείας κι' ἐπῆγαν νὰ τὸν συναντήσουν.

Κι' αὐτὸς ἅμα τοὺς εἶδε στὴν ἀρχὴ ἐσώπασε λίγο καιρὸ· κ' ὕστερα τοὺς ἀρώτησε—Θὰ μοῦ δώσετε τὸ λόγο σας, πῶς ὅτι καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ θὰ τὸ φυλάξετε μυστικό; Κι' αὐτοὶ ἐσυμφώνησαν ἀμέσως. Καὶ τότε τοὺς εἶπε — Θὰ σᾶς παρακαλέσω ὅτι καὶ ν' ἀκούσετε κι' ὅπου καὶ νὰ μάθετε πῶς βρίσκεται ὁ Ἀρσένιος νὰ τὸ κρατήσετε κρυφὸ καὶ νὰ τὸ ξέρετε μανάχα ἐσεῖς. Καὶ ποτὲ σας νὰ μὴ θελήσετε

νὰ πᾶτε νὰ τὸν συναντήσετε. Κι' αὐτοί, σὰν τᾶκουσαν αὐτὸ δὲν στενοχωρηθῆκανε, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον εὐχαριστηθῆκανε, γιατί ἐκτιμήσανε πολὺ τὴν ταπεινωσύνη καὶ τὸ φιλέρημον τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπειδὴ ὁμως καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ, ἐζήτησε νὰ τὸν ξαναδῆ καὶ πάλιν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κι' ἔστειλε καὶ τὸν ἐρώτησε ἂν θὰ τὸν ἐδεχόντανε, κι' ἂν θὰ τᾶνοιγε τὴν πόρτα του, ἂν ἀπήγαινε κοντὰ του, τοῦ ἀπάντησεν ὁ μέγας Ἀρσένιος — Βέβαια, ἂν θάρθης, δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἀλλοιῶς παρὰ νὰ σ' ἀνοίξω. Ἄν ὁμως τὸ κάμω αὐτὸ γιὰ τὴ Σεβασμιότητά σου, θάμαι ὑποχρεωμένος νὰ κάμω τὸ ἴδιο καὶ γιὰ πολλοὺς ἄλλους. Καὶ τότε τὸ μόνο πού μοῦ μένει εἶναι, νὰ πάρω τῶν ὀμματιῶν μου καὶ νὰ φύγω μακριὰ ἀπὸ ἐδῶ. Κι' ὅταν τᾶκουσεν αὐτὸ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, τοῦ παράγγειλε, πῶς δὲν θὰ τὸν ξανανεοχλήσῃ ποτὲ του πλέον

*

2ον. Ἄλλη μιὰ φορά, ὅταν ἐβασίλευε στὴ Κωνσταντινούπολι ὁ νέος Θεοδοσίος, ἔμενε σ' ἓνα προάστειό της κάποιος Αἰγύπτιος μοναχός, πού ἦτανε πολυφημισμένος. Ἐπερνοῦσε λοιπὸν κάποτε ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Βασιλεὺς, καὶ παρατώντας ὅλη τὴν ἀκολουθία του, ἐτρά-

βηξε μονάχος πρὸς τὸ κελλί του, καὶ σταματώντας ἔμπρὸς στὴν πόρτα του, ἄρχισε νὰ τὴν κτυπᾷ. Ἄκουσε λοιπὸν ἐκεῖνος, κι' ἔτρεξε νὰ τὴν ἀνοίξη. Κι' ἀμέσως, ἐκατάλαβε μὲν ποιὸς ἦτανε, τὸν ἐδέχθηκεν ὁμως σὰν νᾶτανε ἕνας ἀπλὸς διαβάτης.

Ὅταν λοιπὸν ἔμπηκε, ὁ Γέροντας τὸν ἐδέχθηκεν εὐλογώντας τον, καὶ ὕστερα ἐκάθησαν. Τὸν ἀρώτησε λοιπὸν ὁ Βασιληᾶς. — Πῶς περνοῦνε, Γέροντά μου, οἱ Πατέρες στὴν Αἴγυπτο; — Καλὰ, εὐλογημένη μου, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας καὶ κάνουσε εὐχὲς καὶ προσευχὲς γιὰ τὴν σωτηρία μας.

Ἐσηκώθηκε τότες ὁ Γέροντας κι' ἐπῆγεν κι' ἔβρεξε ψωμιὰ κι' ἀφοῦ τοὺς ἔρριξε λίγο λάδι καὶ τὰ πασπάλισε μ' ἀλάτι τᾶβαλε μπροστά του καὶ τοῦ εἶπε — Κόπιασε νὰ πάρης καὶ νὰ φᾶς λίγο. Κι' ἐκεῖνος ἔφαγε. Τοῦδωκεν ὕστερα καὶ νερὸ καὶ ἤπιε. Τὸν ἀρώτησε τότες ὁ Βασιληᾶς. — Ξέρεις ποιὸς εἶμαι; Καὶ τ' ἀπάντησεν ὁ Γέροντας — Ποῦ νὰ ξέρω; ὁ Θεὸς σὲ ξέρει. Κι' ἐκεῖνος τ' ἀποκρίθηκε — Εἶμαι ὁ Βασιλεὺς Θεοδοσίος. Κι' ὁ Γέροντας ἀμέσως τὸν ἐπροσκύνησε.

Καὶ τοῦ ξαναεἶπεν ὁ Βασιληᾶς. — Μακάριοι εἶσθε ἐσεῖς ποὺ δὲν σᾶς βασανίζει καμμιά «μέριμνα βιωτικὴ». Σοῦ ὁμολογῶ λοιπὸν μ' ὅλη μου τὴν εἰλικρίνεια, ὅτι ἂν καὶ γεννήθηκα μέσα στ' Ἀνάκτορα καὶ εἶμαι πορφυρογέννητος, ποτέ μου ὡς τώρα δὲν ἐδομίμασα τόσο γλυκὸ ψωμί σὰν αὐτὸ ποὺ ἔφαγα σήμερα, καὶ δὲν ἤπια ποτέ μου τόσο δροσερὸ νερό. Κι' ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέραν ὁ Βασιληᾶς ἄρχισε νὰ τὸν τιμᾷ καὶ νὰ τὸν ἐπισκέπτεται συχνά. Κι' ὁ Γέροντας ἐσηκώθηκε καὶ ἔφυγε καὶ ξαναπῆγε στὴν Αἴγυπτο.

*

Ζον Ὁ προεστὸς κάποιας πολιτείας εἶχεν ἀκούσει πολλά, πάρα πολλά, γιὰ τὸν Ἀββᾶ Μωϋσῆ κι' ἐξεκίνησε νὰ πάη στὴ σκῆτη του, γιὰ νὰ τὸν ἰδῆ καὶ ἀπὸ κοντὰ καὶ γιὰ νὰ τὸν γνωρίσῃ. Ἐπρόλαβαν λοιπὸν μερικοὶ κι' ἐπῆγανε καὶ εἶπανε στὸ Γέροντα τὸ σκοπὸν αὐτὸ τοῦ προεστοῦ τῆς χώρας. Κι' ἐκεῖνος μόλις τ' ἄκουσεν ἐσηκώθηκε νὰ φύγῃ καὶ νὰ πάη πρὸς τὸ βάλτο, ποὺ ἦτανε λίγο ξέμακτρα ἀπὸ τὴ σκῆτη του. Κι' ὅπως ὁδοιποροῦσε πρὸς τὰ ἐκεῖ, μεσοστρατὶς συναπάντησε τὸν προεστό. Κι' αὐτὸς τὸν ἐσταμάτησε καὶ τοῦ εἶπε — Πές μου Γέροντά μου, ποῦ νᾶχωμε τὴν εὐχή σου, μήπως ξέρεις ποῦ βρίσκεται τὸ κελλί ποὺ μένει ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς; Κι' ἐκεῖνος τ' ἀπάντησε — Ξέρω, ἄρχοντά μου; πρὸς τὰ ἐκεῖ εἶναι, καὶ τοῦδειξε

μιὰ διεύθυνση. Αὐτὸς ὁμως εἶναι σαλὸς καὶ θεοπάλαβος, τί θές λοιπὸν νὰ πᾶς νὰ τὸν ἰδῆς; Τί γυρεύεις ἀπ' αὐτόν; Κι' ὅταν τᾶκουσεν αὐτὰ ὁ ἄρχοντας, δὲν ἤθελε πλέον νὰ προχωρήσῃ.

Ὅταν λοιπὸν ἐγύρισεν, εἶπε στοὺς διάφορους κληρικοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας. — Ἐγὼ ἄκουα γιὰ τὸν Ἀββᾶ Μωϋσῆ, γιὰ τὴ μεγάλη του ἀρετὴ καὶ γιὰ τὶς θαυματουργίαις ποὺ ἔκανε, κι' ἐξεκίνησα νὰ πάω νὰ τὸν συναντήσω. Στὸ δρόμο λοιπὸν συναντήσα κάποιον Γέροντα καὶ τὸν ἀρώτησα κατὰ ποῦ βρίσκεται τὸ κελλί του. Κι' αὐτὸς μοῦ τᾶδειξε, μὰ καὶ μοῦπε.—Τί γυρεύετε ἀπὸ τὸν Ἀββᾶ Μωϋσῆ; Αὐτὸς δὲν εἶναι στὰ συγκαλά του, καὶ εἶναι σαλὸς καὶ τᾶχει χαμένα. Κι' ἐγύρισα γι' αὐτὸ πίσω.

Οἱ κληρικοὶ λοιπὸν, σὰν τᾶκουσαν αὐτὰ, καταλυπηθήκανε, κι ἄρχισαν νὰ τὸν ρωτοῦνε, τί λογιῆς ἀνθρώπος ἦτανε αὐτὸς ὁ Γέροντας, ποῦ ἐξεστόμησε κατὰ τοῦ Ἁγίου τὰ λόγια αὐτά. Κι' ἀποκρίθηκεν ὁ Προεστὸς — Γεροντάκι ἦτανε κι' ἐφοροῦσε παληόρουχα. Καὶ ἦτανε ψηλὸς καὶ μαυριδερὸς. Κι' αὐτοὶ τότες τοῦ εἶπανε Μὰ αὐτὸς, ὅπως μᾶς τὸν λές, ἦτανε ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς. Καὶ φαίνεται πὼς σᾶς τὰ εἶπεν αὐτὰ, γιατί τὸν συναπαντήσατε στὸ δρόμο καὶ ἤθελε νὰ σᾶς ξεγελάσῃ καὶ νὰ σᾶς ξεφύγῃ. Καὶ ὁ Ἀρχοντας, σὰν τᾶκουσεν αὐτὸ ἐδιδάχθηκε κι' ὠφελήθηκε πολὺ.

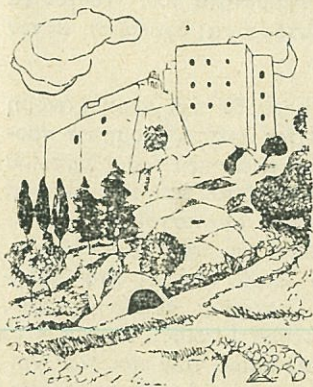
*

4ον. Ἦτανε κάποιος πολυφημισμένος Κοινοβιάρχης, ποῦ οἱ ἀνθρωποὶ τὸν ἐτιμοῦσανε πολὺ. Εἶχε δὲ τὸ Κοινοβιό του διακόσιους περίπου μοναχοὺς.

Κάποτε λοιπὸν παρουσιάσθηκε στὸ κοινόβιό του ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, μὲ τὸ πρόσωπο καὶ μὲ τὴν εἰδὴ ἑνὸς φτωχοῦ γέροντα, ποῦ ἦτανε γνώριμος τοῦ Κοινοβιάρχῃ καὶ παρεκάλεσε τὸ θυρωρό, νὰ πάῃ νὰ εἰπῇ στὸν Ἀββᾶ, ὅτι ἦλθεν ὁ τάδε γνώριμός του. Κι' αὐτὸς μόλις καὶ μετὰ βίας ἐπέισθηκε κι' ἐπῆγε νὰ μηνύσῃ στὸν Ἀββᾶ γιὰ τὸν ἐρχομὸ του.

Τὸν βρῆκε λοιπὸν νὰ κουβεντιάζῃ μὲ κάποιους ξένους, κι' ἀφοῦ περίμενε λιγάκι, τοῦ εἶπε γιὰ τὸν φτωχὸ τὸ γέρο. Κι' ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε θυμωμένα. Δὲν μὲ βλέπεις πὼς κουβεντιάζω μὲ ξένους ἀνθρώπους; Ἄφησέ με ἤσυχο, καὶ πήγαινε στὴ δουλειά σου. Κι' ἐκεῖνος ἐντράπηκε κι' ἔφυγε· καὶ γυρίζοντας εἶπε στὸ γέρο φτωχὸ αὐτὰ ποῦ τοῦ εἶπεν ὁ πρεσβυτέρος του.

Κι' ὁ Χριστὸς μας καὶ Κύριός μας, σὰν μακρόθυμος ποῦ εἶναι καὶ ἀνεξίκακος, ἐστάθηκε ὥρες πολλὰς ἀκόμη στὸ θυρωρεῖο. Καὶ στὶς πέντε τὸ βράδυ, ἔφθασε κάποιος ἄρχοντας καὶ πλούσιος, ὅπως ἐφαίνονταν. Κι' ἀμέσως ὁ θυρωρὸς μόλις ἐκτύπησε τὴν πόρτα ἔτρεξε στὸν Κοινοβιάρχη καὶ τοῦ τὸ εἶπε. Κι' αὐτὸς κατέβηκεν ὁ ἴδιος κάτω στὸ θυρωρεῖο, γιὰ νὰ τὸν προὔπαντήσῃ. Μόλις λοιπὸν τὸν εἶδε ὁ πολυεὐσπλαγχνὸς καὶ ταπεινόφρονος Κύριός μας, ἔτσι, ὅπως ἦταν, μὲ τὴν ὄψη τοῦ γέρο φτωχοῦ, τὸν ἐπλησίασε διακριτικὰ καὶ τοῦ εἶπεν. — Ἀββᾶ μου, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ δεχθῆς, γιὰτὶ θέλω νὰ σοῦ ἐξαγορευθῶ κάτι.

Κι' αὐτός, οὔτε καταδέχθηκε νὰ τοῦ δώσῃ ἀπάντησιν· γιὰτὶ ἐβιάζονταν νὰ πάῃ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ τραπέζι καὶ τὰ φαγητὰ γιὰ τὸν πλούσιον.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἄρχοντας μὲ τὸν Κοινοβιάρχη ἔφαγαν καλὰ καλὰ, ἐτοιμάσθηκεν ἐκεῖνος νὰ φύγῃ. Κι' ὁ Ἀββᾶς τὸν συνώδεψεν τιμητικὰ ὡς τὴν πόρτα, λησμονώντας ὅπως διόλου τὸν φτωχὸ τὸ γέρο, κι' ὅτι τὸν περίμενε ὑπομονετικὰ στὸ θυρωρεῖο ὥρες πολλές. Ὄταν λοιπὸν ἐβράδυνασε πλέον, ἐπειδὴ κανένας δὲν ἐφάνηκε νὰ τὸν καλέσῃ, οὔτε καὶ τοῦδωκε κανεὶς προσοχή, ξαναπλησίασε τὸ θυρωρὸ καὶ τοῦ παράγγειλε νὰ εἰπῇ στὸν Κοινοβιάρχη αὐτὰ — Ἀφοῦ θέλεις τίς δόξας καὶ τίς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων, ἐγὼ γιὰ τὴν προσηλυτικὴν σου ἀσκήσιν καὶ γιὰ τοὺς κόπους ποὺ εἶχες κάμει, θὰ σοῦ στέλλω ἀπὸ τὰ τέσσερα σημεῖα τῆς γῆς, κόσμον πολὺ νὰ σὲ ἐπισκέπτεται καὶ νὰ σὲ βλέπῃ. Ἐπειδὴ αὐτὸ ἐσὺ λαχταρᾷς, κι' αὐτὸ θέλεις. Τάγαθὰ ὅμως τῆς Βασιλείας μου δὲν θὰ τὰ γευθῆς ποτέ σου. Κι' ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια ἐγνωρίσθηκε, πὼς ἦταν ὁ Χριστὸς.

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Τὰ ἀριστουργήματα τῆς ὀρθοδόξου φιλολογίας

Ἐκ τῆ «Θεία Λειτουργία» τοῦ Γκόγκολ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον «Ἡ Θεία Λειτουργία» τοῦ μεγάλου Ρώσου λογοτέχνου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Νικολάου Γκόγκολ. Ὡς θὰ διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, πρόκειται περὶ βαθύτατα πνευματικοῦ ἔργου, αἱ δὲ μικραὶ διαφοραὶ μεταξύ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ρωσικῆς τυπικῆς τάξεως δὲν μειώνουν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν χρησιμότητά του. Τούτου θὰ κυκλοφορήσῃ προσεχῶς ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις, ὀφειλομένη εἰς τὸν συνεργάτην μας κ. Βασ. Μουστάκη.

Τὸ Ἅγιον Βῆμα παραμένει κλειστό. Ὁ Ἱερεὺς δὲν προχώρησε ἀκόμη εἰς τὴν προσφορά τῆς Θυσίας, γιατί πρόκειται ἀρκετὰ ἀκόμη νὰ προηγηθῶν. Οἱ λογισμοὶ του βυθίζονται εἰς τὴν ἀνάμνησι τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Τὸ Ἅγιον Βῆμα γίνεται ἡ αἴθουσα, ὅπου ἐκεῖνος ὁ Δεῖπνος τελέσθηκε. Τὸ θυσιαστήριον, εἶναι τὸ τραπέζι. Οἱ πιστοί, πού πλημμυρίζουν τὸν ναό, ἀντικαθιστοῦν τοὺς Μαθητάς, πού παρακάθισαν. Ἐκ τῆς βάθους τοῦ Ἁγίου Βήματος, ὁ Ἱερεὺς στέλνει εἰς τὴν ἐκκλησία τὸν χαιρετισμὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Σωτῆρος: «Εἰρήνη πᾶσι». Ὁ λαὸς ἀπαντᾷ εἰς τὸν Ἱερέα: «Καὶ τῷ πνεύματί σου». Ὁρθιος, εἰς τὸ κέντρο τοῦ ναοῦ, ὁ Διάκονος, ὅπως εἰς τὸν καιρὸ τῶν πρώτων χριστιανῶν, προσκαλεῖ τοὺς παρισταμένους εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, λέγοντας: «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν». Ὁ χορὸς συνεχίζει καὶ τελειώνει τὴν πρόσκλησι τοῦ Διακόνου μετὰ τὰ λόγια: «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον.» Γιατί, χωρὶς ν' ἀγαπᾶμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀγαπᾶμε ἑαυτοὺς, πού, ὁλόκληρος, δὲν εἶναι παρὰ Ἀγάπην, Ἀγάπην τελείαν καὶ πλήρη. Τρεῖς φορές ὁ Ἱερεὺς ὑποκλίνεται μπροστὰ εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, λέγοντας μυστικά: «Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου. Κύριος στερῶμά μου καὶ καταφυγὴ μου καὶ ῥύστης μου» καὶ ἀσπάζεται τὸ Ἅγιον Δισκοπότηρον, πού εἶναι σκεπασμένο μετὰ τὸν Ἀέρα, καὶ ὕστερα τὴν ἄκρη τῆς Ἁγίας Τράπεζας. Ὁσος καὶ ἂν εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν λειτουργῶν, ὁ καθένας κάνει τὸ ἴδιον καὶ ὕστερα ἀσπάζονται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ὁ ἀρχαιότερος λέγει: «Ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν». Καὶ ὁ ἄλλος ἀπαντᾷ: «Ἔστι καὶ ἔσται.» Τὸ ἴδιον καὶ οἱ Διάκονοι ἀσπάζονται πρῶτα τὸ ὄραριον, εἰς τὸ μέρος πού εἶναι κεντημένος ὁ σταυρός, καὶ ὕστερα ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, λέγοντας τὰ ἴδια λόγια.

Ἄλλοτε, ὅλοι οἱ παρόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν πιστοὶ ἐναγκαλιζόνταν ἐπίσης μεταξύ τους, οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες χωριστά. Ὁ ἕνας

ἔλεγε: «Ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν». Καὶ ὁ ἄλλος ἀποκρινόταν: «Ἔστι καὶ ἔσται». Ἴδου γιατί, σήμερα, καθένας ἀπὸ τοὺς παρισταμένους, φέρνοντας στὸν νοῦ του ὅλους τοὺς χριστιανούς, ὄχι μονάχα ὅσους εἶναι παρόντες στὴν ἐκκλησία, ἀλλὰ κι' ὅσους ἀπουσιάζουν, ὄχι μονάχα αὐτοὺς ποὺ βρίσκονται κοντὰ στὴν καρδιά του, ἀλλὰ κι' ἐκείνους ποὺ εἶναι μακριά, σπεύδει νὰ καταλλαγῇ μὲ ὅσους τοὺς ἔτρεφε μῖσος, ἀφιλία, βαρυγκμία, δίνει σὲ ὅλους νοερὰ τὸν ἀσπασμὸ τῆς εἰρήνης, λέγει ἀπὸ μέσα του: «Ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν» κι' ἀποκρίνεται ἐξ ὀνόματός τους: «Ἔστι καὶ ἔσται». Γιατί, χωρὶς αὐτὴ τὴ συμφιλίωσι, θὰ εἶναι σὰν ἕνας νεκρὸς γιὰ ὅλη τὴν ὑπόλοιπη Λειτουργία, σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ: «Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου». Καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου τοῦ Χριστοῦ: «Ἐάν τις εἴπη, ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;»

Ὁρθιος ὁ Διάκονος, ἔξω στὸν κυρίως ναό, σηκώνοντας τὸ ὄραριο μὲ τὰ τρία δάχτυλα, κεντρίζει τὴν προσοχὴ τῶν πιστῶν μ' αὐτὴ τὴν ἀναφώνησι: «Τὰς θύρας! Τὰς θύρας!» Ἄλλοτε, ἀπευθυνόταν στοὺς θυρωρούς, ποὺ ἦταν τοποθετημένοι στὶς πύλες τῆς εἰσόδου, ἀπὸ φόβο μήπως διεισδύσῃ στὴν ἐκκλησία κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν εἶχαν δικαίωμα νὰ παρίστανται στὴ Λειτουργία τῶν πιστῶν. Σήμερα, ἀπευθύνεται στοὺς παρισταμένους, γιὰ νὰ ἀγρυπνοῦν στὶς πύλες τῆς καρδιάς τους, ὅπου, μὲ τὴ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, προσκλήθηκε ἡ Ἀγάπη. Πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἀφιλίας, γιὰ νὰ μὴ εἰσχωρήσῃ σ' αὐτὸν τὸν νοερὸ ναό. Πρέπει ἐπίσης οἱ πιστοὶ ν' ἀνοίξουν τὶς πύλες τῶν χειλέων καὶ τῶν αὐτιῶν τους στὴν ὁμολογία τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Γιὰ νὰ δοθῇ τὸ σύνθημα, σύρεται τὸ παραπέτασμα τῆς Ὠραίας Πύλης, τῆς οὐράνιας αὐτῆς θύρας, ποὺ ἀνοίγει μονάχα ὅταν πρέπει νὰ ἐλκουσθῇ ἡ προσοχὴ τῆς διάνοιας στὰ ὑψηλότερα μυστήρια.

Τότε ὁ Διάκονος προτρέπει τὸ ἐκκλησίασμα ν' ἀκούσῃ τὸ Σύμβολο τῆς πίστεως, λέγοντας: «Ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν.»

Οἱ ψάλτες, μὲ ρυθμὸ ἀρρενωπὸ κι' ἰσχυρὸ, ὅμοιο μὲ ἀπαγγελία, κάνουν ν' ἀναβρῦσῃ ὑψηλόφωνα κι' εὐδιάκριτα τὸ Σύμβολο:

«Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν...»

Μὲ φωνὴ ἀδρῆ καὶ δυνατὴ, οἱ χοροὶ μέλπουν αὐτὴ τὴν ὁμολογία, τυπώνοντας κάθε λέξι τῆς στὶς καρδιὰς κι' ὁ καθένας, γιὰ λογαριασμὸ του, τὶς ἐπαναλαμβάνει μὲ σταθερότητα. Δυναμωμένος στὴν καρδιά καὶ στὸ πνεῦμα, ὁ Ἱερεὺς, μπροστὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα, ποὺ παριστάνει τὴν τράπεζα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ἀπαγγέλλει

μέσα του τὸ Σύμβολο τῆς πίστεως κι' ὅλοι οἱ συλλειτουργοὶ τὸ ἐπαναλαμβάνουν νοερά, κουνῶντας τὸν Ἄερα πάνω ἀπὸ τὰ Τίμια Δῶρα.

Μὲ βῆμα σταθερό, ὁ Διάκονος βγαίνει κι' ἀναφωνεῖ: «Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου, πρόσχωμεν, τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν». Δηλαδή, ἄς σταθοῦμε ὅπως ἀρμόζει στὸν ἄνθρωπο νὰ στέκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μὲ τρόπο καὶ φόβο καὶ συνάμα μ' ἐκείνη τὴν ἀρρενωπὴ τόλμη τοῦ πνεύματος, ποὺ τιμᾷ τὸν Θεό, κι' ἐκείνη τὴ συμφωνία τῶν καρδιῶν ποὺ εἰρήνευσαν μεταξύ τους κι' ἔτσι μποροῦν νὰ ὑψωθοῦν πρὸς τὸν Θεό. Σὲ ἀπάντησι σ' αὐτὴ τὴν πρόσκλησι, ὀλόκληρο τὸ ἐκκλησίασμα, προσφέροντας σὰν θυσία τὸν ἔπαινο τῶν χειλέων του καὶ τὴν πράϋνσι τῶν καρδιῶν, ξαναλέγει, μετὰ τοὺς ψάλτες: «Ἔλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως».

Ἐκείνη τὴ στιγμή, μέσα στὸ Ἅγιο Βῆμα, ὁ Ἱερεὺς σηκώνει τὸν Ἄερα πάνω ἀπὸ τὰ Τίμια Δῶρα, τὸν ἀσπάζεται καὶ τὸν τοποθετεῖ στὸ πλάι. Ὁ Διάκονος ἐπιστρέφει. Παίρνει στὸ χέρι τὸ ριπίδιον καὶ τὸ περνᾷ μὲ σεβασμὸ πάνω ἀπὸ τὴν προσφορά. Ἐτοιμαζόμενος νὰ εἰσέλθῃ στὴν καθαυτὸ μυσταγωγία, ὁ Ἱερεὺς στέλνει στὸν λαὸ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βῆμα τὸν ἀποστολικὸ χαιρετισμὸ: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν». Τὸ ἐκκλησίασμα ἀποκρίνεται: «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματος σου».

Τὸ Ἅγιο Βῆμα, σύμβολο προηγουμένως τοῦ σπηλαίου τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, εἶναι τώρα τὸ «ἀνώγειον τὸ ἐστρωμένον», ὅπου ἐτοιμάσθηκε ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος. Ἡ Ἁγία Τράπεζα, ποὺ παρίστανε πρὶν τὸ μνημεῖο, εἶναι τώρα τὸ τραπέζι αὐτοῦ τοῦ Δείπνου κι' ὄχι μνημεῖο. Ὁ Ἱερεὺς ἀνακράζει: «Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας!» Καθένας ἀπὸ τοὺς παριστάμενους συλλογίζεται τί πρόκειται νὰ συντελεσθῇ. Ὅτι, ἐκείνη τὴ στιγμή, ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ ἔρχεται νὰ θυσιασθῇ γιὰ τὸν καθένα, ὅτι τὸ θεῖο αἷμα τοῦ Σωτῆρος εἶναι ἔτοιμο νὰ χυθῇ στὸ Ποτήριον, γιὰ νὰ καθαρῖση τὸν κάθε πιστό, ὅτι ὅλες οἱ οὐράνιες Δυνάμεις, ἐνωμένες μὲ τὸν Ἱερέα, δέονται γιὰ τὸν καθένα χριστιανό. Βυθισμένος σ' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς, μὲ ὅλη τὴν ὀρμὴ τῆς καρδιάς του, ὁ κάθε πιστὸς ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὸν οὐρανό, ἀπὸ τὸ σκοτάδι πρὸς τὸ φῶς, κι' ἀνακράζει μαζί μὲ ὅλους: «Ἔχομεν πρὸς τὸν Κύριον».

(Μετάφρασις Βασ. Μουστάκη)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΟΓΚΟΛ

Γράμματα πρὸς τὸν «Ἐφημέριον»

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1962

Πρὸς

Τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Θεοδόσιον Σπεράντσα
Μέγαν Λογοθέτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Διευθυντὴν τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»

Εἰς Ἀθήνας

Ἀξιότιμε κ. Σπεράντσα,

Ἡμεῖς, οἱ ὑπογραφόμενοι 103 Ἱερεῖς Ἐφημέριοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, μετὰ χαρᾶς πολλῆς ἀπευθύνομεν τὴν παροῦσαν πρὸς τὴν Ὑμετέραν εὐγένειαν, ἐπιποθοῦντες νὰ Σᾶς εὐχαριστήσωμεν ἰδιαιτέρως διὰ τὰ ἀποσταλέντα ἡμῖν, ἄχρι τοῦδε, δωρεάν δέ, τρία ὑπέροχα βιβλία Ὑμῶν ἤτοι. α) Οἱ περὶ Ἱερωσύνης Λόγοι τοῦ Ἱεροῦ Χρυσόστομου, β) Τὸ Λειμωνάριον Ἰωάννου τοῦ Μόσχου καὶ γ) Εὐεργετινός, προσφάτως ληφθέν.

Ἡ ἐπαινετὴ Σας προσπάθεια, ὅπως παράσχητε ἡμῖν, πλὴν τῆς θαυμασίας ὕλης τῶν λαμπρῶν μας Περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», ἅτινα μίαν δεξιῶς καὶ σοφῶς διευθύνετε, πνευματικὴν τροφήν, εἰς ἀπλήν γλώσσαν καὶ κατανοητὴν τοῖς πᾶσι μετάφρασιν, κείμενα Πατερικὰ-Γεροντικά, λίαν ἐποικοδομητικά καὶ διδακτικά, τὰ μάλιστα συγκινεῖ ἡμᾶς καὶ βαθύτατα ὑποχρεώνει.

Συγχαίρομεν ὡσαύτως καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς δι' ὅσα εἰς τὰ ἐμπνευσμένα κύρια ἄρθρα Σας ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» γράφετε ὑπὲρ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀτιμήτου Ὁρθοδοξίας μας, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὸ πολυκροτον καὶ δυσεπίλητον ἀτυχῶς θέμα τῆς μισθοδοσίας τῶν Ἐφημερίων. Εὐελπιστοῦμεν, ὅτι τόσοσὸν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς μας Συνόδου κ. Χρυσόστομος, ὅσον καὶ ἡ σεπτὴ Ἱεραρχία μας θὰ φέρουν εἰς αἴσιον πέρασ τὸ κεφαλαῖῳδες τοῦτο ζήτημα, ἐφ' ὅσον ἐνισχύονται διὰ τῆς ἰσχυρᾶς φωνῆς τῶν εὐσεβῶν καὶ τιμίων δημοσιογράφων, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατέχετε Ὑμεῖς τὴν πρώτην θέσιν.

Εἴμεθα εὐγνώμονες ἐναντι Ὑμῶν διὰ τὴν ἐκδηλουμένην ἐκ μέρους Ὑμῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἰδιαιτέραν ἀγάπην καὶ στοργὴν καὶ δεόμεθα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ φρικτοῦ Ὀθισαστηρίου ἱεραῖς Ἀναφοραῖς ἡμῶν, ὅπως ἐνισχύῃ καὶ διαφυλάσῃ Ὑμᾶς ἐν ὑγιείᾳ εἰς ἔτη πολλὰ.

Παρακαλοῦμεν, ὅπως εὐαρεστηθῆτε καὶ δημοσιεύσητε τὸ παρὸν εὐχαριστήριον ἡμῶν γράμμα εἰς τὸ περισπούδαστον περιοδικόν μας «Ἐφημέριος», διότι εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι οἱ Συνάδελφοί μας ὅλης τῆς Ἑλλάδος θὰ εὐχαριστηθῶν με τὴν ἀπέριπτον αὐτὴν ἐκδήλωσιν τῶν πηγαίων αἰσθημάτων μας ἀπέναντι τῆς Ὑμετέρας Ἐντιμολογιότητος.

Μετὰ πλείστης τιμῆς καὶ εὐχῶν

Οἱ Ἐφημέριοι

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

(Ἔπονται 103 ὑπογραφαί)

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

ΤΟΥ ΣΥΝΕΛΘΟΝΤΟΣ ΕΝ ΚΟΜΟΤΗΝΗ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ὁ ἱερός Ἐφημεριακὸς Κλήρος τῆς ἀκριτικῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Μαρωνείας, συνελθὼν ἐν Κομοτηνῇ ἀπὸ 25ης ἕως 27ης μηνὸς Ἰουνίου 1962 εἰς τὸ Β' Ἱερατικὸν αὐτοῦ Συνέδριον καὶ συσχεφθεὶς μεταξύ ἄλλων καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπασχολοῦντος ἅπαντας τοὺς Ἐφημερίους τῆς Ἑλλάδος οἰκονομικοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ δυστυχῶς ἄλυτον, ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως καὶ ἐψήφισε τὰ κάτωθι:

1. Νὰ ἐκφράσῃ τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ πικρίαν διὰ τὴν παρατεινομένην ἐγκατάλειψιν καὶ καταδίκην τῶν Ἐφημερίων, κυρίως τῆς Ὑπαίθρου, εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ δυστυχίαν.

2. Νὰ ἀπευθύνῃ θερμὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸν Α.Ε. τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἐν τῇ μερίμνῃ Αὐτοῦ ὑπὲρ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, πρεέλθῃ ταχέως εἰς τὴν λήψιν τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ πενομένου ἰ. Κλήρου, τοῦ ἀκρογωνιαίου τούτου λίθου τοῦ ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος, ἵνα μὴ ἐξ ἀνάγκης τρέπηται εἰς ἀλλότρια τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς ἔργα ἐπὶ ἀνυπολόγιστῳ ζημίᾳ τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος, πρὸς χαρὰν δὲ τῶν ποικιλωνύμων ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος.

3. Νὰ ὑποβάλλῃ τὴν παράκλησιν πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως λάβῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὰς στιβαρὰς χεῖράς Του τὸ χρονίσαν οἰκονομικὸν πρόβλημα τοῦ ἰ. Κλήρου, δίδων ὀριστικὴν καὶ εὐκαταίαν λύσιν, μαρτυροῦσαν ἔμπρακτον ἀναγνώρισιν τῶν θυσιῶν τοῦ Ράσου εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος καὶ τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἀθανάτων ἰδανικῶν τοῦ Ἔθνους, ἱκανοποιοῦσαν δὲ τὸν ἰ. Κλήρον, συνεχίζοντα ἐν μέσῳ ἀφαντῶστων στερήσεων καὶ πικριῶν τὸν ἐθνοσωτήριον ρόλον του, ἵνα ἐπιδοθῇ ἀπερίσπαστος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἱεραῆς ἀποστολῆς του ὡς πνευματικὴ ἡγεσία, ὡς μορφωτικὸς καὶ ἀναπλαστικὸς παράγων τῆς ἐλληνικῆς Κοινωνίας.

4. Νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν θερμὴν συμπαράστασιν τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῆς Χώρας, τοῦ Τύπου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἐλληνικοῦ Λαοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Πρωτ. 1707} \\ \text{Διεκπ. 719} \end{array} \right.$

Ἀθήνησι τῆ 7-7-1962

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1201

Π ρ ὶ ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσει, γνωστοποιούμεν πρὸς ὑμᾶς τοὺς καταδικασθέντας εἰς διαφόρους Ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων, Πρωτοβαθμίου καὶ Δευτεροβαθμίου, ἀπὸ 1/9/61-31/5/62, κληρικούς καὶ Μοναχοὺς, ἵνα μὴ ἐξ ἀγνοίας ἐπιτρέπῃτε εἰς αὐτοὺς νὰ ἐκτελῶσιν ἱερατικὰ καθήκοντα.

1. Διάκονος Ἰωάννης Πανέρης, 7½ ἐτῶν ἀργία ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας (16-9-61).

2. Ἱερεὺς Ἀριστ. Παπαθανασίου, 2ετῆς ἀργία ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας (16-9-61).

3. Ἀρχιμ. Γερμανὸς Κεφαλαῖς. Καθαίρεσις, ἀποσχηματισμὸς ἐπαναφορὰ εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν (Τελεσίδικος) (16-9-61).

4. Ἱερεὺς Μιχαὴλ Πατσιᾶς. Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως. 6μηνος ἀργία, ἀνευ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ (9-11-61).

5. Ἱερομόναχος Χρυσόστομος Θεοδωρόπουλος. Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας. Ἀθῶος λόγῳ ἀμφιβολιῶν (16-11-61).

6. Ἱερομόναχος Ἀλέξανδρος Μακαράτζης, τοῦ Πατρ. Ἀλεξανδρείας. 5μηνος ἀργία, ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας (5-4-62).

7. Ἱερομόναχος Ἰγνάτιος Καραευστρατίου. Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Καθαίρεσις, ἀποσχηματισμὸς καὶ ἐπαναφορὰ εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν (τελεσίδικος) (5-4-1962).

8. Ἱερομ. Ἀνδρόνικος Μαρῖνος. Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Καθαίρεσις (τελεσίδικος) (18-10-61).

5. Ἀντίγραφον τοῦ παρόντος νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Α.Ε. τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, τοὺς κ. κ. Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευμάτων, Ὑπουργὸν καὶ Ὑφυπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, τοὺς κ. κ. Ἀρχηγούς τῆς Ἐνώσεως Κέντρου καὶ τοῦ Κόμματος τῶν Προοδευτικῶν. Ἐν Κομοτηνῇ τῆ 27ῆ Ἰουνίου 1962.

Ἐντολῇ τοῦ Β' Ἱερατικοῦ Σινεδρίου

Ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Οἶκον. Ἀθανάσιος Ἀσσανάκης

Οἶκον. Περικλῆς Κυριακοῦ

Οἶκον. Ἀνθιμος Θεοχαρίδης

Πρεσβ. Δημήτριος Μάρος

Πρεσβ. Χρῆστος Μουντζουρίδης

9. Διάκονος Παντελ. Καλογιάννης. Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς καὶ ἐπαναφορὰ εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν (Τελεσίδικος) 15-11-61).

10. Ἱερεὺς Θρασύμβουλος Παπαφιλόπουλος. Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας. βμνος ἀργία μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ. (2-11-61).

11. Ἱερεὺς Ἀναγνώστης Χατζηϊωάννου. Ἱ. Μητροπόλεως Ἐάνθης. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς (Τελεσίδικος) (2-11-61).

12. Ἱερεὺς Μιχαὴλ Πατσιᾶς. Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλευθεροπόλεως. 2μνος ἀργία ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας. (15-11-61).

13. Ἱερεὺς Γεώργιος Παπαγεωργίου. Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς (Τελεσίδικος) (15-11-61).

14. Ἱερομόναχος Ἀρσένιος Κοτροκόης. Ἱ. Μητροπόλεως Φλωρίνης. Ἀθῶσις (23-11-61).

15. Ἱερομόναχος Αἰμιλιανὸς Κουταλιανός. Ἱ. Μητροπόλεως Κασσανδρείας. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς (Τελεσίδικος) 13-12-61.

16. Ἱερεὺς Ἀθαν. Μίχας. Ἱ. Μητροπόλεως Κιλκισίου. Ἀθῶσις. (7-2-612).

17. Ἱερομόναχος Ἀμβρόσιος Γριβελῆς. Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς καὶ ἐπαναφορὰ εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν (Τελεσίδικος).

18. Ἀρχιμ. Φιλήμων Κυριαζόπουλος. Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. 5ετῆς ἀργία ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας, μετ' ἰσοχρόνου σωματικοῦ περιορισμοῦ εἰς τὴν Ἱ. Μοῦνη Μυρτιάς καὶ μετ' ἐκπτώσεως ἐκ τοῦ ὄφικίου τοῦ Ἀρχιμανδρίτου. Ὁ Κατηγορούμενος ἤσκησεν ἔφεσιν εἰς τὸ Δευτεροβάθμιον.

19. Ἱερεὺς Ἰωάννης Κουκουλάς. Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς.

20. Ἱερεὺς Ἀναστ. Σοφικίτης. Ἱ. Μητρ. Κασσανδρείας. Καθαίρεσις, ἀποσηματισμὸς. Ὁ κατηγορούμενος ἤσκησεν ἔφεσιν εἰς τὸ Δευτεροβάθμιον.

21. Ἱερεὺς Βασ. Τουρλῆς. Ἱ. Μητρ. Ἀργολίδος «7ετῆς ἀργία, μετὰ παύσεως ἐκ τῆς ἐφημεριακῆς θέσεως». Ὁ κατηγορούμενος ἤσκησεν ἔφεσιν εἰς τὸ Δευτεροβάθμιον.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Θεόκλητος Φιλιππαῖος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοκλήτου Μοναχοῦ Διονυσιάτη, Περί Μάρθας καὶ Μαρίας. — **Πρωτοσ. Χρυσοστόμου Γιαλούρη**, Τὸ συμπέρασμα. — **Ἀρχιμ. Προκ. Παπαθεοδώρου**, Ψάλλε καὶ πρόσμενε τὸν Σωτήρᾶ σου. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» μέρος δεύτερον. Ἐπιστasiaς καὶ διδάγματα ψυχοφελῆ καὶ σωτηριώδη ἀπὸ τὴν ἔξοδο, ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου** (Ἀπόδοσις **Θεοδ. Σπεράντσα.**) — **Βασιλείου Ἡλιάδη**, Ὁ ἀθλοφόρος καὶ λαματικὸς Παντελεήμων. Ἡ πόλις ποὺ ἐγνώρισε τοὺς σκληρότερους διωγμούς. Ὁ σκληρόκαρδος πατέρας ποὺ ἀπεκεφάλισε τὴν κόρη του. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη.** — **Βασιλείου Μουστάκη**, Ἡ «θεία λειτουργία» τοῦ Γκόργολοι, — **Γράμματα πρὸς τὸν «Ἐφημέριον».** — **Ψήφισμα Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωνίας.** — **Εἰδήσεις.**

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῶν 1. Ἀθῆναι.